

METSZET

ÉPÍTÉSZET | ÚJDONSÁGOK | SZERKEZETEK | RÉSZLETEK

TÉMA:

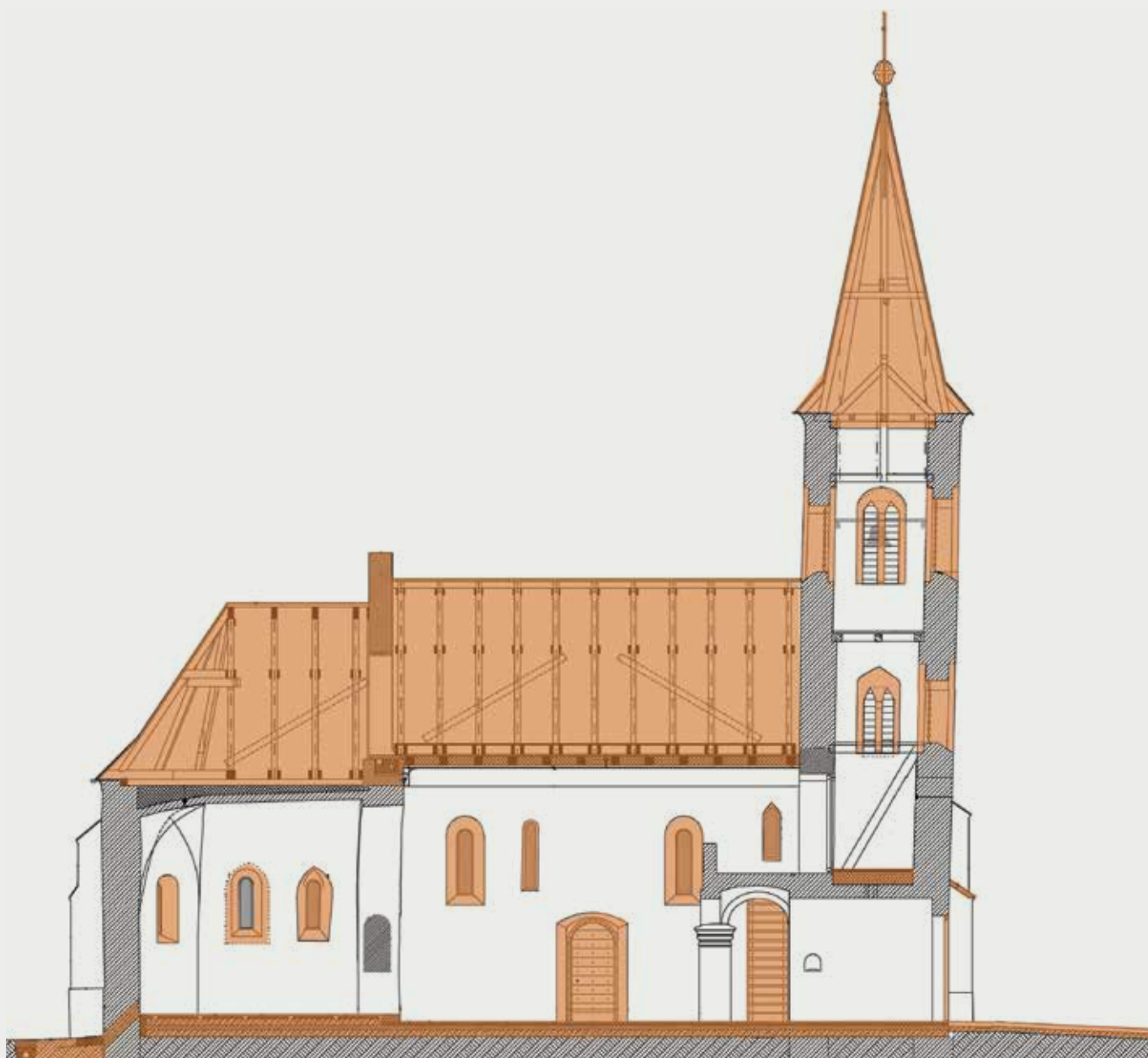
Gyémántosizolás
Építészkongresszus

Két alkotás
Középkori külső
| modern belső

Szárnyvonal
A brünni új hullám
Idézetek és idézőjelek

MÚLT ÉS JELEN

A várostervezés főpróbája

nka
Nemzeti Kulturális Alap

MMA
MAGYAR MŰVÉSZETI
AKADÉMIA

Európa első számú kapu- és ajtógyártója

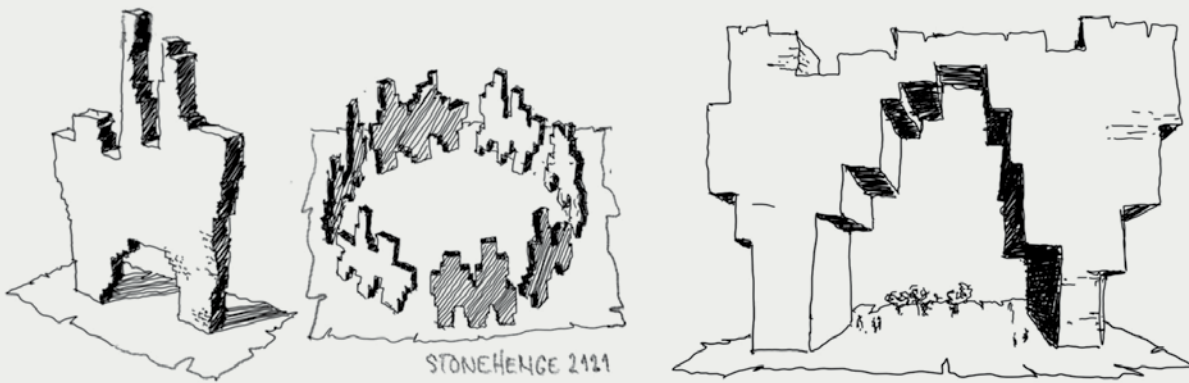
- Garázskapuk és bejárati ajtók

- OD intézményi acél-és nemesacél ajtók

- Ipari kapuk és meghajtások

MELYIK MÚLT VEZET JÖVŐNKBE?

— Mindenki szereti a rejtvényeket. Építészek, megbízók és a nagyközönség is. „Mi” szeretnénk kifejezni gondolatainkat „építészül”, „ők” talán szeretnék megfejteni azokat.

— Ez utóbbi mondat két vizsgálatnak nyit utat.

— Az egyik: milyen „gondolatok” fejezhetőek ki az erősen önmagával foglalkozó építészettel?

— A következő pedig: nem kellene-e nekünk, építészeknek, az ember faji bölcsességének segítségével támaszkodva, képesnek lenni arra, hogy tudjuk, mit akarhatnak, mit tartanak szépnek, jónak a „többiek”?

— Azt reméljük, hogy a címben említett „múlt” megadhatja a választ mindkét kérdésre.

— Talán nem a múlt formaidézeteivel, hanem azokhoz hasonló komplexitású, de függetlenül előhívott építészeti elemek alkalmazásával. Továbbá genetikai fejlődésünk szubliminált emlékei, egészen a barlangig visszamenően, szintén segíthetnek.

— **Mindenkit tisztelettel meghívunk a MÉSZ Nemzetközi Építészkonferenciára, főleg azokat, akik intuitív vagy tudatos választ tudnának adni a fenti dilemmára, és azokat, akik erre kíváncsiak.**

SZERZŐ | Magyar Péter

IMPRESSZUM |

Kiadja az Artifex Kiadó Kft., 1119 Budapest, **Pajkos utca 28.** | 36-1-783-1711 | info@artifexkiado.hu | www.tervlap.hu, www.epitesimegoldasok.hu, www.artifexkiado.hu, www.cpr.hu, www.epitkezés.info.hu, www.kamaraikepzesek.hu | ISSN 2061-2710 | Terjesztő: Magyar Posta Zrt. | Hirdetésfelvétel, termékek: Sárdy Csaba 36-20-240-7232 | Alapító-főszerkesztő: Szende Árpád | Főszerkesztő, felelős kiadó: Csanády Pál 36-20-312-4514 | Főszerkesztő-helyettes: Ware-Nagy Orsolya | Szerkesztő: Dobossy Edit | Szakmai tanácsadók: Csajbók Csaba, Vukosavljev Zorán, Wesselényi-Garay Andor, Gáspár László, Katona Vilmos, Nagy Sándor, Czigány Tamás (Győr), Lengyel István (Debrecen), Patartics Zorán (Pécs), Ripszám János (Siófok) | Lapterv: Salt Communication Kft. | Tördelés és nyomdai előkészítés: Csányi Tamás, xfergrafika.hu | Nyomda: Virtuóz Global 30 Kft. | Olvasószerkesztő: Súlyom Beáta | Előfizetés egy évre: 6900 Ft, két évre: 12 900 Ft, három évre: 17 900 Ft. Előfizetés kizárólag elektronikusan a terlvap építés közösségi portálon keresztül: www.tervlap.hu | Az építészeti alkotásokat bemutató cikkek lektoráltak. E számunk címlapja Álmosdi Árpád fotójának és elképzelésének felhasználásával készült.

„Képtelen vagyok követni,
hogy mikor milyen
építési jogszabály változik...”

„Rengeteg időm elmegy
azzal, hogy megtaláljam a választ
építési jogi problémáimra...”

„Bizonytalan vagyok,
hogy milyen jogszabályra hivatkozzam
építési jogi vitámban...”

„Tartok tőle, hogy egyszer
bírságot kapok vagy nem fizetik ki
a munkámat, mert nem ismerek
valamilyen jogszabályt...”

ITT A SEGÍTSÉG:

ÉPÍTÉSI § JOG

PONTOSAN, EGYSZERŰEN, KÖZÉRTHETŐEN

- értesítés minden fontos építési jogi változásról
- közérthető, gyakorlatias magyarázatok a jogszabályok értelmezéséhez
- pontos hivatkozások a hatályos jogszabályokra

www.epitesijog.hu

A PORTÁL HASZNÁLATÁVAL

- ✓ naprakészen tájékozódhat az építési jog dzsungelében
- ✓ értékes mérnökórákat takarít meg a gyors információszerzéssel
- ✓ elkerülheti a fölösleges jogvitákat és bírságokat

Időben értesítjük Önt a jogszabályváltozásokról – iratkozzon fel
az **INGYENES változásértesítőre!**

Tájékozódjon az **ELŐFIZETÉS lehetőségéről és előnyeiről** az Építésijog.hu
oldalon!

Most **10 SZÁZALÉK ENGEDMÉNYT** kaphat az
előfizetés árából, ha ezen az oldalon rendeli meg:
<https://epitesijog.hu/elofizetes10szazalek>
és az űrlapon beírja ezt a kódot: SZL-2111-03

TARTALOMJEGYZÉK

TERMÉKEK		ÉPÍTÉSZ	SZERZŐ
4	Fürdő- és úszómedencék minőségi kerámiaburkolatai		
6	Üreges fafödémek hőszigetelése fújható üveggypattal		
8	Feltámadhat a tenger, a homlokzat szép marad		
10	Elegáns kerámia homlokzatburkolat		
12	A szakszerű terasz kialakítás tervezési elvei		
MAI SZEMMEL			
13	Képzőművészeti Iskola Tanműhelye, Szeged 1960-1963)	Tarnai István (1933)	Kis Alexandra Éva és VZ
	A_ PRO'		
14	Kvíz	Csendes Monika	Álmosdi Árpád
METSZET			
16	Gyémántcsiszolás	Szeplőtelen Szűz Mária-templom felújítása Máriapócs	Wittinger Zoltán B. Kóródy Anna
ÉPÍTÉSZKONGRESSZUS			
24	A várostervezés főpróbája	Egyetemi kampuszok tervezése	Michael Dennis Michael Dennis
30	Két alkotás	Doboz az idő jelével Pordoi 5 irodaház	Attilio Terragni Attilio Terragni
36	Középkori külső, modern belső	Kuokkala-templom Jyväskylä, Finnország	Anssi Lassila Timaffy-Touko Lilla
42	Szárnyvonal	The High Line New York, USA	Ricardo Scofidio, Elizabeth Diller, Charles Renfro, Benjamin Gilmartin Diller Scofidio+Renfro
TÉMA: MÚLT ÉS JELEN			
48	A brünni új hullám	Zvonařka központi buszpályaudvar Brno	Ondřej Chybík, Michal Křištof Petr Šmídek
54	Idézetek és idézőjelek	A Szervita tér jelenkori átalakulása	Fekete Antal, Gellár László, Peschka Alfréd Wettstein Domonkos
TERVPÁLYÁZAT			
60	A Henning Larsen Építésziroda nyerte az új Højvangen templom tervpályázatot		Burián Gergő
ZÖLD OLDALAK			
62	Energiapozitív épület egy elavult magasházból		Molnár Zsuzsanna
64	Abstracts		
66	Tervezők Szerzők		
68	Ciki	Relativitáselmélet	

FÜRDŐ- ÉS ÚSZÓMEDENCÉK

MINŐSÉGI KERÁMIABURKOLATAI

NAGY SZÍN- ÉS MÉRETVÁLASZTÉK CSÚSZÁSMENTES KIVITELBEN

A fürdők, uszodák, szállodai wellnessterek, medencék építése, felújítása napjaink egyik kiemelkedő turisztikai és önkormányzati feladata. Mindezekhez kínál széles szín- és formaválasztékban burkolati megoldásokat az Agrob Buchtal német kerámiaburkolat-gyár.

01

—A megbízható burkolatok mellett több tíz éves tapasztalattal ad mérnöki szaktanácsot tervezőknek, kivitelezőknek, beruházóknak, továbbá burkolási, kiviteli terveket a gyár képviselője és a gyári építésziroda. Ez esetben az építéssel vagy a beruházóval, esetenként a kivitelezővel történő előzetes műszaki egyeztetéseket követően készülnek el a burkolási tervek, mennyiségsszámmal együtt.

—A nagyon nagy színválasztékban – közel 50-féle színben – elérhető burkolóelemek többsége, de sok esetben a formaelemek is elérhetőek „B” és „C” csúszásmentes változatban.

—A medenceterek csúszásmentes burkolataira is jó néhány termékcsalád szerepel a Buchtal cég kínálatában, nagy szín- és méretválasztékban. Medenceterek esetében nagyon fontos a jó és biztonságos, csúszásmentes burkolat kiválasztása, mert a felületen megtapadó szennyeződések, illetve a lúgos tisztítószerek tovább rontják a vizes felületek amúgy sem túl erős csúszáságtárlását. A nagyobb biztonság érdekében jó erős, „B” vagy „C” csúszásmentes felületű lapok beépítése javasolt.

—Nagyon fontos a medenceterek megfelelő vízvezetését is megoldani – egy jó megoldással sokat tehetünk már a csúszásveszély csökkentésére is. A Buchtal gyár

burkolati rendszeréhez rács nélküli, lapos kerámiafolyóka is tartozik, mely színeiben, méretében illeszkedni tud a környezet burkolatához.

—Fontos sajátossága a Buchtal burkolatainak, hogy felületekre titán-dioxid bevonatot égetnek, mely fizikai és vegyi hatásaival katalizátorként aktiválja a környezetben lévő oxigénatomokat, ami jelentősen hozzájárul a felület fertőtlenítéséhez. Ezzel együtt a burkolat felülete „vízbarát” lesz és csökkenti a víz felületi feszültségét, javítva ezzel a takarítószer hatékonyságát. Megfordítva ezt a gondolatot: kevesebb vegyszerre van szükség (közel 30-40%-nyival) a takarításhoz, amivel kíméljük környezetünket és az üzemeltető költségeit is.

—A kínálat adta lehetőségek közül néhány példa képekben is illusztrálja, mennyire sokoldalúan lehet felhasználni burkolatainkat. Medencekörnyezetben mozaikigény esetén mindig kerámiamozaikot javasolunk, mert ennek a hátsó felülete a kapilláris hatás révén sokkal jobban köt a ragasztóhoz és így a burkolandó felülethez. Kerámiamozaikkal hosszú távra biztonságos megoldásokat tudunk kínálni kültéri és beltéri medencékben, wellnessterekben egyaránt. (x)

02

04

03

03

03

- 01 Hotel Villa Völgy, Eger
- 02 Aqua Hotel Termál, Mosonmagyaróvár
- 03 Gyarmati Dezső Tanuszoda és Termálfürdő, Lakitelek
- 04 Lővér uszoda, Sopron

GYÁRTÓ |
Fekete Roland
 okl. szerkezetépítő mérnök
 Agrob Buchtal Képviselő

ARCHI-RO KFT
 9025 Győr, Radnóti Miklós u. 3/A.
 fszt/5.
 Tel: +36 96 517 017
 Mobil: +36 209 644334
 fekete.roland@buchtal.hu

DEUTSCHE STEINZEUG **AGROB BUCHTAL**

ÜREGES FAFÖDÉMEK

HŐSZIGETELÉSE

FÚJHATÓ ÜVEGGYAPOTTAL

ÖTLETES ÉS HATÉKONY TECHNOLÓGIA FELÚJÍTÁSHOZ ÉS ÚJ ÉPÍTÉSHEZ

Akár régi, akár új épületről beszélünk, költséghatékony megoldás a fából készült könnyű padlás és tetőszerkezet. Ezeknek a szerkezeteknek azonban - geometriai összetettségük miatt - nehezebb minden pontját hibamentesen hőszigetelni.

01

—Az üreges fafödémek szigetelése azért problémás, mert a tér alig megközelíthető. Ennek egyik oka lehet, ha a minden igényt kielégítő, rengeteg helyet igénylő gépészetet itt helyezik el, amihez hozzáadódik, hogy a minőségi élőmunkát sem könnyű megfizetni. Ezek indokolhatják a gépesített megoldás felé orientálódást - és itt jöhet számításba a sárga vattapamacsok csúfolt, de meglepően jól hasznosítható Ursa ReFloc „befújható ásványgyapot”.

—A padlásra elterülő gigantikus gépészeti csőrengteg biztosítja ugyan a közel nulla energiaigényű könnyűszerkezetes házak optimális működését, de gyakorlatilag lehetetlenné teszi a padlásfödém szigetelését. Az egyetlen hatékony megoldás, amellyel az összes rés megbízhatóan leszigetelhető, ha befújógéppel a szerkezet üregeibe juttatunk speciálisan „pelyhesített” üveggypot hőszigetelő anyagot. Kivitelezéskor a gép a zsákból beleöntött, fellazított állagú sárga ReFloc pamacsokat közvetlenül a szigetelni kívánt padlásfödémre fújja, amelyek így eljutnak az épületgépészeti csőhálózat alá, közé és fölé is. Egyenletesen és lazán szétterülnek, és maximálisan kitöltik a rendelkezésre álló teret, beleértve a kis üregeket is.

—A szolgáltatás komplex, hiszen nincs külön anyagszállítási költség: az ásványgyapottal töltött zsákok a befújógép kíséretében érkeznek, és azonnal kezdhető is a szigetelés. Mivel a munka során nincs vágási veszteség, ezért ez az ötletes technológia hulladékmentes megoldást garantál felújítás és új építés esetén egyaránt. A kivitelezés gyorsan elvégezhető, ráadásul nincsenek illesztési hézagok, így a hőszigetelésben nem jön létre vonal menti hőhíd, ami pedig más megoldásnál valós probléma.

—A technológia további előnye, hogy régi épületek felújításához is bátran alkalmazható, mivel az Ursa ReFloc kis súlya miatt nem terheli meg statikailag a szerkezetet (például egy faszerkezetű padlásfödém). Ezzel a módszerrel réteges külső falak, beépített ferde tetők és könnyűszerkezetes épületek minőségi szigetelése is elvégezhető.

02

Ráadásul nem hasznosított tetőtérnél, ritkított deszka-burkolattal lefedve, gyakorlatilag az egyetlen minőségi megoldás.

—A befújható Ursa ReFloc üveggypot remek hőszigetelő (35 kg/m³ esetében 0,039 W/mK) és kiváló hangelnyelő. A termék az S2 (25 kg/m³-nél) - S1 (30-35 kg/m³-nél) füstképződési kategóriába sorolható és nem tűveszélyes (A1-es kategória). Nem tartalmaz a rágcsálók számára kívánatos anyagot, és mivel páraáteresztő, ezért a penészesedés sem merül fel.

A házak minden szeglete megfelelő figyelmet érdemel, és hosszú távon meg is hálálja majd a gondoskodást. A háztulajdonosok legnagyobb öröme, a befújható ásványgyapot valóban korszerű és költséghatékony technológia.

- 01 A gép a fellazított állagú sárga ReFloc pamacsokat közvetlenül a szigetelni kívánt padlásfödémre fújja, a szigetelőanyag pedig maximálisan kitölti a rendelkezésre álló teret, beleértve a kis üregeket is
- 02 A technológia hulladékmentes szigetelési megoldást garantál felújítás és új építés esetén egyaránt

GYÁRTÓ |
Varga Tamás alkalmazástechnológus
Ursa Salgótarján Zrt.

**Büsscher
Hoffmann**

Tető- és vízszigetelési rendszerek

Egyenes és fordított rétegrendű teraszok vízszigetelése!

Átgondolt rétegrendi megoldások a vízvezetés fontosságáért. Használja vízszigetelő rendszereinket terasz, tetőterasz, erkély kialakításkor.

Büsscher & Hoffmann Magyarország Kft.
1095 Budapest, Soroksári út 1.
T: +36 30 578 0501
E-mail: hungaria@bueho.at
www.bueho.hu

EUROCODE

tervezési segédletek

Megrendelés: www.tervlap.hu/szakkiadvany_elfozetes

FELTÁMADHAT A TENGER

A HOMLOKZAT SZÉP MARAD

CSALÁDI HÁZ, DOWNDERRY, CORNWALL, NAGY-BRITANNIA

Az Anglia délnyugati részén, a cornwalli partvidéken fekvő, óceáni éghajlatáról és friss tengeri levegőjéről híres Downderry kedvelt turistacélpont. A jelen cikkünk tárgyát képező, néhány esztendeje épült lakóház kortárs stílusánál fogva szépen belesimul a környezetébe. Tulajdonosa két éve döntött úgy, hogy az épület homlokzatát leszigetelteti, és olyan vékonyvakolattal vonatja be, amely jó ideig ellenáll majd az időjárás viszontagságainak.

—A fővállalkozó a megrendelő különleges elvárásainak maradéktalanul megfelelő, hatékony hőszigetelést nyújtó megoldás, valamint az épület valamennyi külső falára felkerülő védőbevonat kiválasztását a Mapei alkalmazástechnikusaira bízta. A Mapei szaktanácsadói a beavatkozás teljes időtartama alatt szorosan együttműködtek a kivitelezőkkel, a megrendelővel és a tervezővel. Nemcsak műszaki tanácsokkal látták el őket, de a munkákat végző szakembereket személyesen képezték ki a kiválasztott termékek alkalmazására.

—A Mapei szaktanácsadói a külső falak hőszigetelésére a Mapetherm rendszert javasolták. A kivitelezők ezt a rendszert az épület már meglévő fahomlokzatán, valamint az átalakítás során felhúzott új falakon is alkalmazták.

—A 80 mm vastag Mapetherm EPS polisztirol hőszigetelő táblákat a Mapetherm AR1 GG egykomponensű, nagy-szemcsés, cementkötésű habarccsal ragasztották fel a homlokzati felületekre.

—A habarcsot egyenletes rétegben hordták fel a táblák hátoldalára, amelyeket ezt követően alulról felfelé haladva rögzítettek a falakon. Körülbelül 24 óra elteltével a teljes felületet átsimították Mapetherm AR1 GG habarccsal, majd a még nedves anyagba Mapetherm NET lúgálló üvegszövet hálót ágyaztak be. Az első réteg megkötése után hordták fel a második réteg Mapetherm AR1 GG-t a felületre. Miután ez a réteg is megszáradt, a Silancolor

védővakolat felhordása következett. A Mapei szaktanácsadói azért épp e rendszer alkalmazását javasolták, mert a legagresszívebb környezeti hatások ellen is hatékony és tartós védelmet nyújt. Első védelmi intézkedésként Silancolor Base Coat alapozóréteg, majd egy réteg fehér Silancolor Tonachino Plus következett. Amellett, hogy vízlepergető és páraáteresztő tulajdonságú, ez a sziloxán védővakolat az időjárás viszontagságainak is kiválóan ellenáll. Különösen olyan homlokzatok védelmére és díszítésére szolgál, amelyek a helyi időjárási és környezeti viszonyok miatt máskülönben könnyen algásodni vagy mohásodni kezdenének. Továbbá – mint jelen esetben – homlokzati hőszigetelő vakolatok bevonására és felületi védelmére is ideális megoldást kínál.

PROBLÉMÁK ÉS MEGOLDÁSOK

—Az óceáni nedves légtömegek hatásainak fokozottan kitett ház homlokzati védelmét minél ellenállóbb és tartósabb rendszer segítségével kellett biztosítani. A megoldást a nagy páraáteresztő képességű, ugyanakkor vízlepergető bevonatot képező Silancolor Tonachino alkalmazása jelentette. Mivel a fenti tulajdonságain túl BioBlock-technológiával készül, ez a szilikongyanta bázisú vékonyvakolat a penészedésnek és mohásodásnak is ellenálló bevonatot képez, így hosszú távon garantálja a külső falak védelmét.

- 01 A külső falakat Mapetherm rendszerrel hőszigetelték, majd páraáteresztő és vízlepergető Silancolor Tonachino bevonattal látták el
- 02 A Silancolor Tonachino bevonat elsősorban olyan homlokzatok védelmére és díszítésére szolgál, amelyek a helyi időjárási és környezeti viszonyok miatt máskülönben könnyen algásodni vagy mohásodni kezdenének

GYÁRTÓ |
Mapei Kft., Budaörs

Csatlakozzon az építészek és mérnökök telefonos csoportjához! **Metszet Klub** | Csökkentett tarifák és készülékvásárlási akciók!

Kedvező mobiltelefon- és mobilnet előfizetések építészeknek, mérnököknek, műszaki területen dolgozó szakembereknek és családtagjaiknak.

A csatlakozás lehetőségéről honlapunkon találja a részleteket:

<http://metszetklub.hu>

Néhány információ a lehetőségekről

Percdíjas csomagok már havi bruttó **2480 Ft-tól** [nettó 2131 Ft]

Korlátlan beszélgetést biztosító csomagok már bruttó **5310 Ft-tól** [nettó 4512 Ft]

A csoporthoz tartozó **kollégákkal, családtagokkal korlátlanul, ingyen** beszélgethet

Tapasztalt telefonos **ügyfélszolgálat segít** minden felmerülő kérdésben

Bővebb információ kérhető: **+36 30 181 2222**

Metszet Klub ügyfélszolgálat: info@metszetklub.hu | telefon: 06 30 181 2222 | hétfőtől csütörtökig 8 és 18 óra között, pénteken 8 és 16 óra között.

A telefonos csoportot a MediPhone Szolgáltatóház Kft. üzemelteti az Artifex Kiadó Kft.

[a Metszet folyóirat, a Tervlap.hu és több más szakmai kiadvány kiadója] aktív közreműködésével.

ELEGÁNS

KERÁMIA HOMLOKZATBURKOLAT

NAGY MÉRET- ÉS SZÍNVÁLASZTÉK, EGYSZERŰ SZERELHETŐSÉG

Épületeink homlokzatának számos elvárásnak kell megfelelnie, hogy tulajdonosa, használója számára valóban esztétikus, jól funkcionáló megoldást adjon. Mind hő- és páratechnikai, mind építészeti vonatkozásban jól kell teljesítenie, és alkalmasnak kell lennie az időjárás hatásainak hosszú távú viselésére alakváltozás és színváltozás nélkül. De nem elhanyagolható szempont a tisztán tarthatóság sem.

—Az Agrob Buchtal német kerámiagyár évtizedek óta fejleszt és gyártja homlokzatburkolati rendszereit - ezeket a bevált műszaki megoldásokat Európa, Amerika és Ázsia számos országában alkalmazzák.

—Kerámiaburkolati termékínálatuk egyik elegáns tagja a KeraTwin, melynek elemei 20-60 cm szélesség között, 180 cm hosszúságig gyárthatók 2 cm-es szerkezeti vastagsággal. A lapok szélessége 5 cm-es lépésekben növelhető maximum 60 cm-ig, hosszúsága pedig milliméterenként változtatható. Keresztmetszete a súlycsökkentés érdekében jelentősen könnyített, így a lapok négyzetméter-súlya: 32 kg/m². A burkolólapok felülete lehet mázas vagy anyagában színezett. Mázas változatban rendkívül nagy a választék: a gyártó által ajánlott széles színkínálat (homogén színek vagy kőhatású megjelenés) mellett a RAL színskála szerinti, illetve egyéb, például kőhatású színek is kérhetők.

—A gyár mérnökirodája rajzokkal is támogatja a tervezési munkát: léptékhelyes, 1:50 méretarányú, színes burkolási tervet és 1:5 méretarányban csomóponti részleteket készít a megküldött építész tervek és egyéb információk alapján.

—A burkolatrendszer tartóváza alumínium, de ha erőtanilag szükséges, többszörös korrózióvédő réteggel ellátott horganyzott acélkonzolok is alkalmazhatók. A tartóvázhhoz a lapméret szerint előregyártott profilrendszer kapcsolódik, amire - a beszintezést követően - egyszerűen ráakaszthatók a kerámialapok, melyekbe a fogadó sín automatikusan beleakad és rögzíti azokat. Szükség esetén a burkolat egyszerűen vissza is bontható. A Buchtal gyár általában méretre konszignált lapokat szállít, amelyeket a munkahelyen csak a helyükre kell tenni.

- 01-02 Belgrade Plaza, Coventry
- 03 Belgrade Plaza, Coventry
- 04 New Children's Hospital,
Helsinki
- 05 White City Campus,
London

03

04

—A KeraTwin homlokzatburkolati rendszert különböző formájú és méretű kerámia-
rudak egészítik ki. Ezek hosszúsága maximum 180 cm. A homlokzaton beépített segéd-
szerkezethez rögzítésük a rudak két végén beragasztott alumínium rögzítőszettel tör-
ténik. Ezek is készülhetnek anyagában színes és mázas felülettel.

—A Buchtal gyár a termékeinek környezetbarát felületi kialakításához két évti-
zede egy szabadalmaztatott eljárást használ: titán-dioxid bevonatot éget rá gyá-
rilag a felületre, mely fény hatására (UV fénytartomány) katalizátorként működve
aktiválja az oxigénatomokat és ezzel oxidálja a levegőben lévő káros nitrogén, szén-
monoxid és egyéb gázokat, égéstermékeket, kipufogógázokat, kormot stb. Ehhez
egy gyakorlati viszonzszám: 1000 m² homlokzatburkolat ezzel a bevonattal megfelel
70 darab közepes méretű lombos fa levegőt regeneráló hatásának. (x)

05

GYÁRTÓ |
Fekete Roland
okl. szerkezetépítő mérnök
Agrob Buchtal Képviselő

ARCHI-RO KFT
9025 Győr, Radnóti Miklós u. 3/A. fszt/5.
Tel: +36 96 517 017
Mobil: +36 209 644334
fekete.roland@buchtal.hu

DEUTSCHE
STEINZEUG AGROB BUCHTAL

A SZAKSZERŰ TERASZKIALAKÍTÁS

TERVEZÉSI ELVEI

TALAJNEDVESSÉG ÉS IDŐSZAKOS TALAJVÍZ ELLEN

Nincs két egyforma terasz - minden terasz más és más, még akkor is, ha a végeredményt tekintve egyformának is tűnik. Az egyszerű megjelenés mögött (alatt) adott esetben bonyolult és átgondolt csomópontok, rétegrendi megoldások vannak. Természetesen lehet és kell is általános érvényű szabályokat felállítani, de szinte mindig adódik valami különlegesség.

—A téma sokrétűsége miatt minden tervezési, kivitelezési kérdést nem lehet érinteni, de azért vázlatosan nézzük át a tervező által figyelembe veendő alapvető tervezési elveket:

- a vízvezetés fontosabb, mint a burkolat* - ezt szolgálják a gondosan megtervezett vízvezetési pontok,
- legyen kellő lejtése a vízszigetelésnek,
- a vízszigetelés felső éle attikafal esetén a teraszburkolat síkja felett legyen kellő magasságban, hogy ne folyjon mögé a víz,
- legyen hely a megfelelő vastagságú hőszigetelésnek,
- gondoskodni kell a víz gyors elvezetéséről a burkolatról,
- a burkolat általában nem vízzáró, ezért a rajta átfolyó víznek szabad utat kell engedni az alatta lévő rétegekben,
- a teraszburkolat szintje lehetőleg legyen alacsonyabban, mint a belső tér padlószintje (a DIN szerint 15 cm különbség a kívánatos),
- szükség esetén a teraszajtó előtt folyókát kell kialakítani,
- teraszajtó alsó toktoldó nélkül nem építhető be - ennek mérete legyen akkora, hogy a szigetelést biztonsággal lehessen hozzákötni.

—A teraszok rétegrendi kialakítás szerint lehetnek egyenes és fordított rétegrendűek. Egyenes rétegrend esetén a hőszigetelés a párazáró réteg és a záró vízszigetelés között, védetten helyezkedik el, így alkalmazhatók a kellő szilárdságú EPS anyagok. Fordított rétegrend esetén a hőszigetelés a vízszigetelés felett helyezkedik el, így ott csak alacsony vízfelvételű XPS anyagok jöhetnek szóba.

—Egyenes rétegrend esetén a párazáró lemez minden esetben alumíniumbetétes vízszigetelő lemez, melynek Sd értéke legalább 1500 m. Ilyen párazáró például az Büsscher Aluplan AL GV E 30 Relax vagy a Büsscher Aluplan AL GV E Relax+. A hőszigetelésre kerülő alsó réteg lehet a Büsscher Baruplan KV E 45 K vagy Büsscher Baruplan GG E 45 K jelű anyag, amire elhelyezhető a záróréteg, ami megegyezik az alsó réteg anyagával, esetleg az attikára felhajtva lehet ezen anyagok palás változata. Fordított rétegrend esetén az alsó réteg szintén lehet a Büsscher Baruplan KV E 45 K vagy a Büsscher Baruplan GG E 45 K jelű anyag, a záróréteg lehet ugyanez vagy valamelyik palás változat az attikára felhajtva.

—A szigetelendő felületnek minden esetben tisztának, málló, omló részekről mentesnek kell lennie. A felületi egyenetlenség ne legyen nagyobb, mint amit általában elvárunk az egyéb épületszigetelések esetén. Szigetelés előtt a felületeket megfelelően kellősítenie kell Büsscher BV kélősíttővel, a nyílászáróknál, teraszajtóknál gondoskodni kell azok megfelelő védelméről a szigetelés ideje alatt.

—A nyílászáróknál nem minden esetben lehet lángolvasztással a szerkezethez csatlakozni, ekkor jöhetnek szóba az öntapadó lemezek (Büsscher Baruplan GG E 30 KSK vagy Büsscher Baruplan GG E 40 KSK teljes felületén öntapadó lemez). Ezek az anyagok - szükség szerint - hővel aktiválhatók a jobb tapadás érdekében. Beépítésükhöz a felületi hőmérsékletnek +15 °C felett kell lenni.

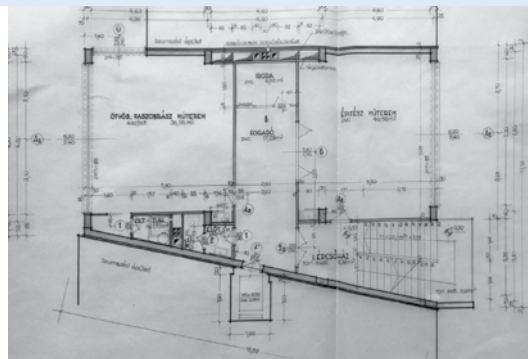
—A használat során a teraszt természetesen karban kell tartani, gondoskodni kell tisztításáról, az esetleges mohák és növények eltávolításáról, valamint a lefolyókban a víz szabad áramlásáról.

* Idézet dr. Kézdi Árpád tanár úrtól, aki a talajmechanikát tanította a Budapesti Műszaki Egyetemen

A vízszigetelés felső éle attikafal esetén a teraszburkolat síkja felett legyen kellő magasságban, hogy ne folyjon mögé a víz

GYÁRTÓ |
Büsscher & Hoffmann Kft., Budapest

AKKOR / A dél-alföldi régióközpont, Szeged belvárosa az 1956-ot követő évtizedben nagyarányú átépítéssel ment keresztül – a modernizálás jegyében a folyóparti sáv mögött szabadon álló lakótömbök jöttek létre. A Tisza-parti historizáló közintézményi beépítésnek a léptékváltás során fennmaradt, lehetetlenül keskeny foghíjába került a műteremház, amely az egykori Felsőbb Leányiskolából az 1961/1962-es tanévben ipari szakközépiskolai tagozattal (kerámiakészítő, díszítőszobrász, nyomdai szakcsoportok) bővülő „Tömörkény” művészeti képzését szolgálta. A szecessziós iskola emeletes téglapülete és az egy szinttel magasabb eklektikus szomszéd közé feszülő, ék alakú telken kellett zárni a tömböt a vízparti sétány felől. A négyszintes alkotóház kifelé és befelé tekintő műtermek arányos tereivel és a hátrafelé szűkülő beépítési sávban lépcsőházzal és kiszolgálóhelyiségekkel jött létre. Pihenőjével a lépcsőház kilép a homlokzati síkból, lebegő tömbje előtetőt (is) formál, a mellette húzódó, síkban tartott homlokzat nagy ablakaival egyértelműen tanúskodik a ház pillérváz szerkezetéről. A zárt, falas homlokzatú épülettömbök között a mindössze 11 méter széles sáv elegáns, derűs architektúrát mutat. Alsó szintjének téglalábazata valamiképp párbeszédben marad a szecessziós anyaépülettel, de valójában modernista módon ellenpontoszza a tartószerkezeti vonalakat megmutató, vakolt fehér felületek közét kitöltő, idomacél váz és alumíniumprofilok rajzolta üvegfelületeket. Ezeket a lépcsőház lebegő tömegének élen átforduló üvegezése tovább feszíti. A külső költségét a belsőben (fokozatosan) a racionalitás váltja fel: a műkőfinomságú lépcsőkarok, a lécekből-pálcákból őszintén rótt korlátok, a vakolt felületek és a műtermekben a kopásbíró ipari burkolatok.

MAI SZEMMEL

KÉPZŐMŰVÉSZETI ISKOLA TANMŰ- HELYE, SZEGED | (1960–1963)

ÉPÍTÉSZ |

Tarnai István (1933)

SZÖVEG | Kis Alexandra Éva és VZ
FOTÓ | KAÉ és Kádár Blanka
ARCHÍV | MNL CSML XXIX. 806 Dél-
magyarországi Tervező Vállalat iratai
54-214/1

ROVATSZERKESZTŐ |
Vukoszávlyev Zorán

MOST / Az iskola épületeiben többször is végezett felújításokból az új épületszárny elkészültével már a tanműhelyek sem maradhattak ki. Az elsősorban energetikai célú munkálatok során kicserélték a homlokzati nyílászárók jelentős részét, az eredeti alumíniumszerkezetek helyett ma fémszürke takaróprofilú műanyag nyílászárók láthatók az utcai oldalán. Az ablakkiosztásokat, a fix és nyíló ablakok elrendezését és a sávablakok alatti könyöklőrész rácsosozását megtartották – ezzel igyekeztek hűk maradni az eredeti látványhoz. Viszont az új műanyag szerkezetű ajtók sokkal szélesebb tokkal rendelkeznek, mint az eredeti alumíniumszerkezetűek, így a bejárat üvegezése kissé elkülönül az ablakokétól, amely az eredeti épület esetén még nagyon légies volt a nagy üvegfelületek miatt. A megújítási kényszer a burkolatokban még jobban teret nyert, így az utcafronti ajtók előtt eredetileg a pinceszint megvilágítását valamelyest biztosító aknák üvegbetonjára is ráfednek. De a belsőben bizonytalanul hagynak el felületeket, ahol még eredeti keramitlap is található. A tanműhelyek udvari homlokzata szorosan feszült be az azt körülvevő régi épületek közé, az egykoron egyöntetű üveghomlokzatra ma ráfed az új téglás épület, egy igen keskeny folyosós átkötés biztosítása érdekében, a régi entitást megtörve. Valamiképp az épületbelsőben a felújítás során mégsem történtek radikális változások – a műterem, a lépcsőház és a közlekedők (szak)ipari világ az eredeti őszinte és szerény formaképzéssel jelenik meg. A műhelyek hangulata a bennük folyó munkával nemesedik – a megmaradt részletek (lépcső, korlát, mellvéd) és a nagy üvegfelületeken beáramló fény derűs világot tárnak fel. Otthonos munkatereket, amelyek fontos eleme az üvegfalon túl feltáruuló folyó látványa.

KÉP ÉS SZÖVEG |
 ÁLMOSDI ÁRPÁD
 ÉPÍTÉSZET |
 Csendes Monika

ROVATSERKESZTŐ |
 Wesselényi-Garay Andor
 javaslatokat várja
 a wga418@gmail.com címen

KVÍZ

—A kétszobás apró rönkház bővítésénél a megbízói igény egy újabb szobára és egy nagy teraszra vonatkozott. Az építési hulladék minimalizálása érdekében a meglévő épületet teljes egészében megtartottuk. Az utcai, keleti oldalon egy hálóblokkot toldottunk a házhoz, nyugaton, a régi terasz helyére pedig a konyha-étkező került. A konyhához észak felől egy keskeny bővítvény (mosókonyha és kamra) tapad, melyhez önálló, a lakóterektől távol eső, teregető-terasz is kapcsolódik. Az L alakú épülettömeg szárai közel 50 m²-es fedett teraszt fognak közre, mely a család életének tényleges központjává vált. A terasz minden lakótérhez közvetlenül csatlakozik (nappali, étkező, hálószobák), és természetes átmenetet biztosít a dús kertbe. A bővítvényeket és a teraszokat fémlemez tető fogja össze, amely egyetlen helyen lépi át a mérnöki józanság

kereteit, ahol a felülvilágító természetes fényt csempész a belső helyzetűvé vált nappaliba. Az udvar a házhoz hasonló gondossággal formálódott. Központi eleme a terebélyes diófa, a tőle délre és keletre fekvő ketrész gazdasági jellegű. Itt vannak a palántasorok és a fűszernövények ágyásai. Itt áll a biciklik és kerti holmik tárolására szolgáló sufni, és hozzáragasztva a kisállatok lakhelyéül szolgáló ól. Az udvar többi része pompás díszkert, nagy pázsittal, gyerekvárral és helyenként japán vagy délszaki hangulatokat idéző növénykiültetéssel. A telek egy galériaerdőre néz, így lombhullás után a délutáni teázásokhoz a közeli folyón megcsillanó napfény ad idilli hátteret.

1. Hol található az épületegyüttes?
 A Japánban
 B Skandináviában
 C Erdélyben
 D A mesében

2. Mi az épületegyüttes funkciója?
 A Lakóház
 B Nyaraló
 C Tyúkól
 D Mindhárom

3. Mivel foglalkozik a Megbízó?
 A Kertész
 B Közgazdász
 C Méhész
 D Mindhárom

—A megfjtéseket a wga418@gmail.com címre kérjük eljuttatni. A sikeres megfjtők között egy kétszemélyes, önköltséges utazást sorsolunk ki a Négyszögletű Kerek Erdőbe.

**B. Kóródy, A. (2021):
DIAMOND POLISHING -
IMMACULATE CONCEPTION
OF THE VIRGIN MARY CHURCH
RESTORATION, MÁRIAPÓCS,
HUNGARY**

Metszet, Vol 12, No 4 (2021), pp 16-23,
<https://doi.org/10.33268/Met.2021.4.1>

Received: 04 June 2021

Accepted: 04 June 2021

Published: 01 July 2021

Abstract: Máriapócs is famous as a place of pilgrimage, especially for its baroque church, were a church on this site dates to the 14th century. The exercise here involved complex technical issues, damp proofing and stabilising structures in addition to work on the architectural character. The latter concerning minor yet important changes to the roofline, interior arrangement, and treatment of surfaces.

GYÉMÁNTCSISZOLÁS

SZEPLŐTELEN SZŰZ MÁRIA-TEMLOM FELÚJÍTÁSA | MÁRIAPÓCS

ÉPÍTÉSZ | ARCHITECT
Wittinger Zoltán

FOTÓ | PHOTO
Kenéz Ica, Wittinger Zoltán,
Zombor Szabolcs

SZERZŐ | AUTHOR
B. Kóródy Anna

A mi szakmánkban – műemléki felügyelőként – manapság sajnos kevés a sikerélmény, de a máriapócsi templom helyreállítása tényleg annak mondható. Amilyen lassan bontakozott ki a felújítás (a finanszírozás nehézségei miatt), olyan teljes lett a végkifejlet: a tornyot és a homlokzatokat követően a templombelső is megújulhatott. A projekt résztvevőit csak dicsérni tudom, minden szakember tette a dolgát, megbízhatóan és magas színvonalon, úgyhogy csak kevés ellenőrzésre volt szükség, és szerencsére az se a hibák javításáról kellett szólni. Ritka, hogy ilyen összhang legyen a régész, az építész, a kivitelező és a megbízó között. Nagyon örülök, hogy én lehettem az, aki a hivatal részéről végigkísérte a kutatási, tervezési és helyreállítási munkákat, és így részese lehettem a templom újjászületésének – bárcsak minden műemlék-felújítás így zajlana!

Mészárosné Tarr Erzsébet műemléki szakügyintéző

01

- 01 A megújult templom. A rekonstruált, magasabb tetőhajlásszög és a helyreállított ikerablakok új karaktert adtak a homlokzatoknak

Máriapócs városa elsősorban barokk kegytemplomáról híres: a búcsújáró hely neve beépült a hazai köztudatba, de a település másik katolikus templomát – bár 1958 óta védett műemlék – nem övezte nagy érdeklődés. Pedig a provinciális építészeti megjelenés értékes, középkori eredetű templomot rejtett, amelyet csak a közelmúlt kutatásai és gondos felújítása tettek mindenki számára láthatóvá.

—A templom datálása összetett kérdés – első írásos említése 1320 körüli, titulusa már ekkor is Szűz Mária. A torony kisméretű ikerablakai is a 14. század első felére utalnak. Ugyanakkor az északi falon, az alsó vakolatrétegen (az 1980-as években) feltárt Köpönyeges Madonna freskó már a 14. század végét valószínűsíti, a poligonális szentélyzáródás és a szentélyfej boltozata is inkább a gótika ezen szakaszával kapcsolhatók össze. Juan Cabello és Németh Péter régészek, az épület kutatói ezek alapján először a 14. század végére, majd a további

02

03

falkutatások eredményeképpen a 15. század elejére datálták a jelenleg is álló templom építését. [1]

—A templom középkori sekrestyéjét valószínűleg azt követően bonthatták el, hogy az épület a 16. század folyamán a református egyházhoz került, a mai sekrestye pedig az 1770-es években készült, miután ismét a katolikusok vették birtokba a templomot. Ezt számos további átalakítás követte: falazott nyugati karzat kialakítása, a középkori ablaknyílások átépítése, a zárópárkány visszabontása és a fedélszék

01

cseréje – a 20. század végére a templomot aránytalanul nagy méretű, stílusidegen nyílásformák, alacsony tetőhajlásszög és nyomott belmagasság jellemezte.

03

—A 2010 körül kezdődő komplex felújítási munka – ami egyaránt jelentett épületszerkezeti és formai beavatkozásokat – sok apró lépésben valósult meg, ahogy a finanszírozás és a párhuzamosan futó helyszíni épületrégészeti kutatások lehetővé tették. Egy elvi építési engedélyt követően, fokozatosan újult meg mind a torony (2015), mind a fedélszék

- 02 Templombelső az új karzatlépcsővel
- 03 A belső tér a szentély felől nézve
- 04 A hajó két oldalán a kálvária-szárnyasoltárok és a felújított padosorok

04

és a homlokzatok (2017), végül pedig a belső tér is (2018). A tervezési munkákat végig Wittinger Zoltán építész vezette, aki több mint egy évtizede foglalkozik műemlékekkel, és a helyi plébánossal egyetértésben, közösen dolgozták ki a liturgikus tér felújítási programját. A megbízóval való zökkenőmentes együttműködés azért is kiemelten fontos, mert szakrális épület esetében egy egész közösség hosszú ideje kialakult érzelmi kötődései is döntő szerepet játszanak – nem véletlen, hogy a közelmúlt erőteljes építészeti eszköztárú templomfelújításait intenzív szakmai-társadalmi viták kísérték. (Lásd: váci irgalmasrendi kápolna, győri székesegyház szentélye, pannonhalmi apátsági templom.) [2]

— Ilyen esetekben a megalapozó kutatómunkának kiemelt szerepe van: korszerű kutatómódszertani elvek mentén, geodéziai eszközökkel támogatott felmérések során fokozatosan rajzolódott ki a templom összetett építéstörténete. A falkutatások feltárták több középkori eredetű, befalazott ablakot és falfülkét, és megtalálták a hajó déli kapujának helyét (keleti kávját)

is. A torony felújításakor az egykori fedélszék feltételezett nyomvonalát is beazonosították a téglákon talált égésnyomok alapján. A kiviteli terveket újra és újra átdolgozták, ahogy a feltárt maradványok és lenyomatok alapján egyértelművé vált, hogy az egykori tömeg és a gótikus térarányok rekonstruálhatóak – méghozzá komplex egészként, nem csak részleteiben.

A felújítási munkák leglátványosabb eleme talán maga a tető volt: az egykori, magasabb tetőhajlásszög visszaállítása és a héjalás cseréje a templom egész megjelenését megváltoztatta – egyértelműen előnyére. Nem véletlen, hogy a sötét palafedést felváltó nyers színű, kettős hódfarkú cserépfedés 2020-ban kiérdemelte a Creaton „Tető az építészetben” c. pályázat különdíját. Markáns újjáépített elem a hajó és a szentély találkozásánál emelkedő oromfal, amely a tető tagolásán túl a templom tömegének hierarchizálásában is fontos szerepet játszik, és egyben értelmezi az oldalsó támpillérek pozícióját. A fedélszékkel együtt a teljes zárófödém cseréjére is sor került – a mennyezet síkját visszaemelték

05
06

02
04

Először 15 éve kerültem kapcsolatba a templommal, amikor a korábbi plébános, Pásztor Károly atya kisebb felújítást tervezett, és ehhez kérte a tanácsaimat. Aztán néhány évvel később, a máriapócsi bazilika műemléki helyreállításán dolgozva sodródtam újra a római katolikus templom közelébe. Valamikor 2010. környékén Juan Cabello régésszel összefogva elkészült az épület műemléki kutatása. Régen sejtettük, hogy a bazilika árnyékában megbúvó „kistemplom” helyreállítása izgalmas színfoltja lehetne a méltán híres nemzeti kegyhelynek, ezt a sejtésünket a műemléki kutatások eredményei teljes bizonyossággal alátámasztották. A barokk bazilikánál 500 évvel idősebb templom átfogó műemléki helyreállítása – a toronysüveg korábbi felújítását követően – 2017-ben kezdődött el az egyházmegye nagylelkű támogatásából. A hosszú előkészítő munka után a megvalósításra sajnos nagyon kevés idő maradt, a 2017. szeptemberben induló helyreállítást 2018. áprilisra fejeztük be. Az alig 8 hónapnyi kivitelezési idő igen szigorú ütemezést és komoly szervezést igényelt, összesen 100-120 ember dolgozott a kicsi ékszerdoboz megújításán. Nagy örömmel és áhítattal tettük a dolgunkat, a Zombor Csoport ez idáig helyreállított 40 műemlék épülete közül ez az egyik kedvencünk. Külön öröm számomra, hogy római katolikus vallású emberként a bazilika után a nemzeti kegyhely legöregebb templomát is a mi csapatunk állíthatta helyre. A felújított „kistemplom” üzenete a szeplőtelen fogantatás tisztasága, Mária egyszerűsége és őszintesége. A máriapócsi római katolikus templom letisztultsága kellemes ellenpontot nyújt a szomszédos bazilika monumentális, arannyal és ornamentikával gazdagon futtatott Mária-tiszteletéhez. | Zombor Szabolcs kivitelező

- 05 A felújítás előtti állapot
06 A helyreállított déli homlokzat a rekonstruált középkori nyílásokkal

A templom arculati átalakulásának másik kulcseleme a homlokzati nyílások jellege

a rekonstruált egykori magasságba, helyreállítva a belső térarányokat.

—A templom arculati átalakulásának másik kulcseleme a homlokzati nyílások jellege. A hajó déli homlokzatán a meglévő két nagyméretű ablak helyett visszaállították a négy (valamint egy ötödik, csak vakolatban jelölt) keskeny, lőrészerű nyílást, a szentély oldalán pedig hasonlóan egy helyett három kisebb, de a középkori állapotnak megfelelő ablakot nyitottak. A torony oldalain is helyreállították az ikerablakokat: a nyílások eredeti kávéi – befalazva, elvakolva, de szerencsésen – részben fennmaradtak. Az ablakfelületek arányainak megváltoztatása a belső tér bevilágíthatóságát is befolyásolta: a helyreállítást követően a hajó

helyett a szentély jut több fényhez, ami nagyobb vizuális hangsúlyt ad az apszisnak, kiemelve a liturgikus cselekmény lényegét. A templomhajó fényviszonyainak változását ugyanakkor ellensúlyozza a belsőépítészeti burkolatcserén túl többek között az, hogy a meglévő fa padsorokat egységesen fehérre festették.

—A homlokzati helyreállítás tudományos szempontból bizonytalan elemei – a déli előkapu kontúrja vagy a templomhajó feltételezett ötödik ablaka – költői finomsággal, a vakolatba marva jelennek meg, a magyar műemlékvédelem klasszikus didaktikai eszköztárából merítve. Hasonlóan rekonstruálhatatlan elemek maguk a nyílászárók, ezért ezek esetében szerepet kaphatott a kortárs építészeti tervezés. Új, vízszintesen

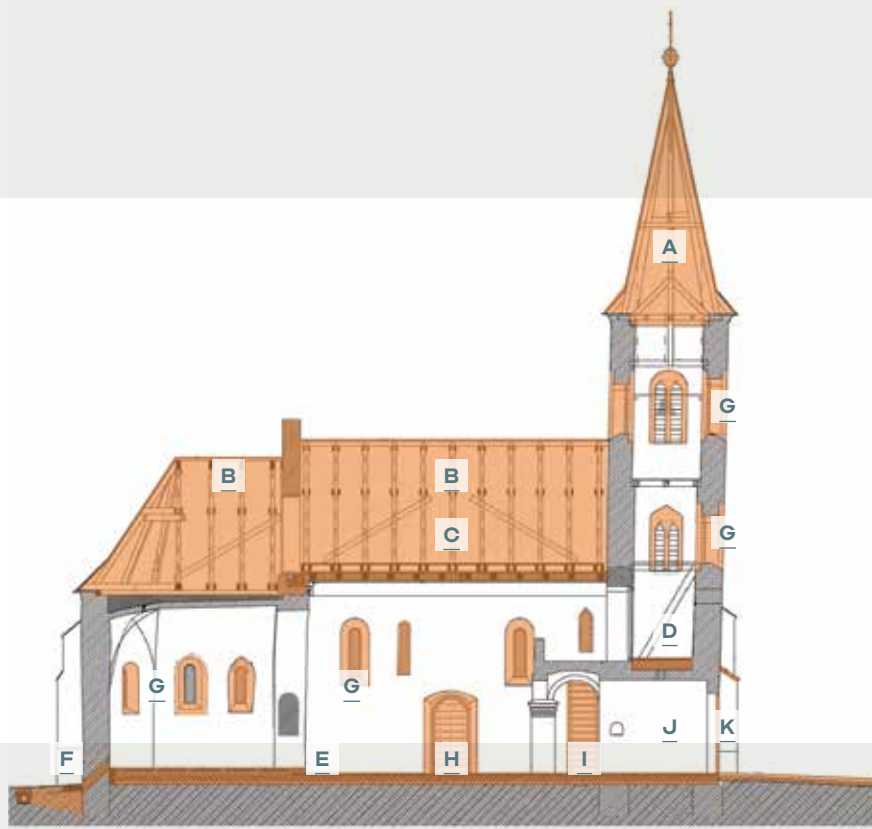

deszkázott tölgyfa ajtószárnyak készültek a nyugati és a déli kapu nyílásaiba (valamint a sekrestye meglévő ajtajának burkolataként), világos felületkezeléssel és modern hangvétellel, egységes ritmusú díszítőszegekkel cizellálva. Az ablakok is egyedi (korszerű, ugyanakkor történeti hangulatú) üvegezést kaptak: a hőszigetelő üveg két külső rétege között „altdeutsch” típusú hengerelt üveggel.

—Az épület egyik alapvető problémája (és egyben a felújítási munkák egyik fő mozgatórugója) a falak folytonos nedvesedése volt, amire komplex épületszerkezeti megoldás született. Az injektálásos falszigetelést traszadálékos felújító vakolat és külső drén

szívárgórendszer egészíti ki. A templom habitusának kifejezetten jót tett, hogy a korábbi megkülönböztetett színű lábazati sáv helyett egységes megjelenésű lett az új homlokzati felület. Eltávolították a falak kiszellőzését gátló és a térarányok szempontjából is előnytelen belső lambériát is – helyette keskeny kavicssáv kíséri a lábazatot, amely épületfizikai szerepén túl egyben vizuális választóvonalat is képez a meszelt falak és világos, tömött mészkő padlóburkolat között. A padlóburkolat cseréje lehetőséget biztosított padlófűtés beépítésére a korábbi padfűtés helyett.

—A tervezés olyan, gyakran háttérbe szoruló részletekre is kiterjedt, mint a – városszövetben szabadon

- A | Felújított toronysisak-fedélszék
- B | Új fedélszék cserépfedéssel
- C | Megemelt zárófödém
- D | Toronyszintek új földémborítása
- E | Új padlórétegrend padlófűtéssel, mészkő burkolattal
- F | Falinjektálás és szivárgórendszer
- G | Rekonstruált középkori ablaknyílások
- H | Rekonstruált déli kapu
- I | Karzatlépcső
- J | Rács
- K | Nyugati kapu

07

- A | Tabernákulum és Mária-szobor
- B | Papi és ministránsi székek (sedes)
- C | Menza
- D | Ambó
- E | Gyertyatartó
- F | Kálváriaszekrények
- G | Felújított padsorok
- H | Szobortalapat
- I | Karzatlépcső
- J | Rács
- K | Nyugati kapu
- L | Déli kapu
- M | Sekrestyekapu

08

álló – templom körüli kerítés átformálása. A masszív falazott kerítésoszlopok acélkeretre való cseréje minimális beavatkozással és kis anyagi ráfordítás árán is sokat javított az épület komplex megjelenésén. Bár készült terv a templomudvar megújítására, sőt a templom telkét körbefogó közutak vonalvezetésének felülbíráására is, a teljes környezetrendezés még várta magára.

—A helyreállítási munkák utolsó szakaszaként sor kerülhetett a templombelső megújítására is. A minőség, visszafogott formanyelvű belsőépítészeti a pannonhalmi bazilika [3] vagy a mátraverebély-szentkúti kegytemplom szentélyének [4] új berendezési tárgyait idézi: nyers színű tömör tölgy bútorok (új főoltárszobor és tabernákulum, menza, ambó, papi székek és egyéb liturgikus kiegészítők), valamint vállaltan modern lámpatestek. Az enteriőr leglátványosabb elemeként a templomhajóba, a diadalív két oldalára egy-egy egyedi tervezésű, hangsúlyos, monokróm grafikájú

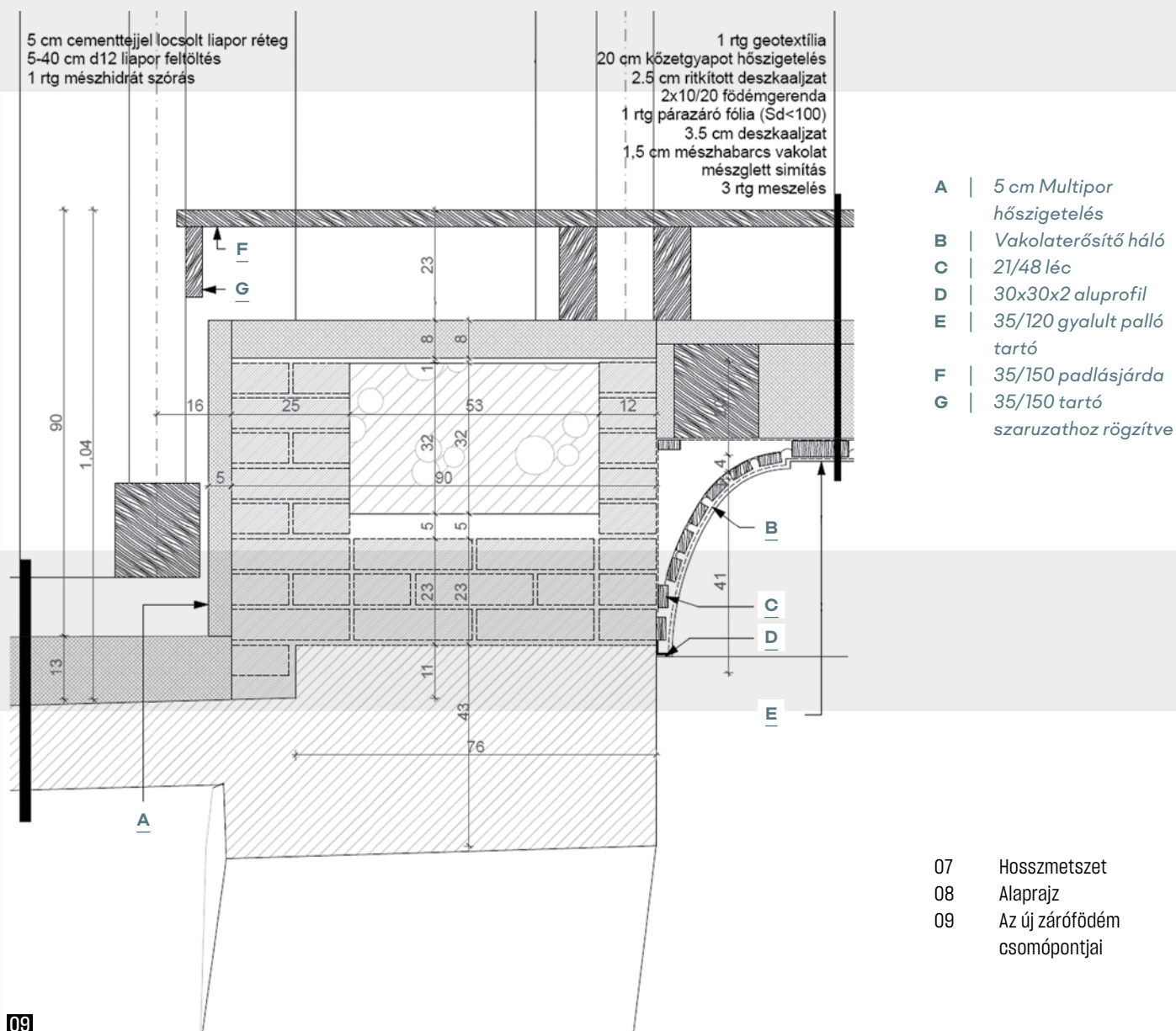
kálváriaszekrény készült, amely a széles körben ismert magyar gótikus kálvária-szárnyasoltárak – mint például a garamszentbenedeki kálváriaoltár – modern átírataként is értelmezhető.

—A berendezés szikár, letisztult formái és a történeti falak egyenetlen, szenzitív vonalvezetésének kontrasztja harmonikus egységet alkotnak, és nem vonják el a figyelmet a helyreállított templom nemes arányairól. A máriapócsi katolikus templom rekonstrukciója olyan építészeti munka, amely – akár a gyémántcsiszolóé – ötvözi magában a türelmet és kitartást, az apró részletekre is kiterjedő figyelmet, a magas színvonalú szaktudást és az alkotói szabadságot. A felújítás 2021-ben „a templom műemléki értékeivel összhangban lévő beavatkozás gondosságáért, a kutatók, tervezők, restaurátorok, kivitelezők és az építető érzékeny, folyamatos együttműködéséért” ICOMOS-díjat kapott. [5]

08

09

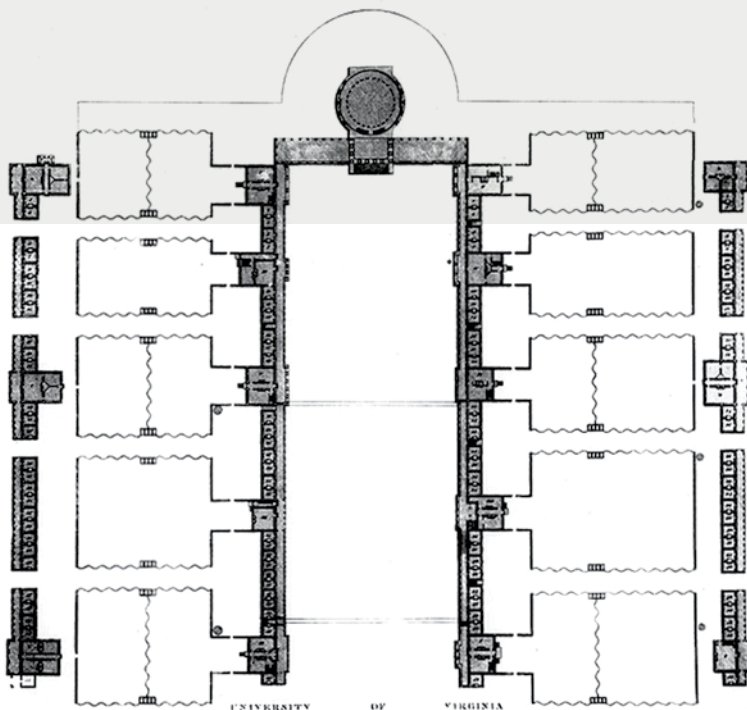

A szerző Kállai Ernő művészettörténelmi és műkritikai ösztöndíjas az Emberi Erőforrások Minisztériumának támogatásával.

IRODALOM / REFERENCES

- [1] Cabello, Juan - Németh, Péter: *Máriapócs, Római katolikus templom. Értékleltár és építéstörténelmi dokumentáció*, 2014.
- [2] Szilvay, Gergely: „Új hullám: miért üresítik ki a katolikus templomokat?” *Mandiner*, 2018-02-22, hozzáférhető: <https://mandiner.hu/cikk/20180222_templomfelujitasok_riport> [utolsó belépés 2021-06-05].
- [3] Ferkai, András: „A fény rétegei. A Pannonhalmi Főapátság Szent Márton-templomának felújításáról”, *Metszet* Vol 3, No 6 (2012), pp 12-21.
- [4] Szabó, Levente: „A továbbépítéstől az ábrázolásig - Megújult kegyhely Mátraverebély-Szentkúton”, *Metszet* Vol 7, No 1 (2016), pp 12-21.
- [5] Díjátadás - ICOMOS Díj és Példaadó Műemlékgondozásért Díj, *Budapesti Építész Kamara*, 2021-04-26, hozzáférhető: <<https://www.bek.hu/bek.nsf/hir.xsp?id=EZST-C2FAA3-7878>> [utolsó belépés 2021-06-05].

ÉPÍTETŐ: Máriapócsi Római Katolikus Egyházközség, Szenes István plébános | TERVEZŐ: Wittinger Zoltán (generáltervező), Hild-Csorba Bernadett (I. ütem engedélyezési terv) | STATIKA: Dr. Vándor András, Olosz Emese | GÉPÉSZ: Laskai Zoltán | ÉPÜLETVILAMOSSÁG: Bárány Pál | DIAGNOSZTIKA: Kövesi László, Kövesi Attila | ÉPÜLETKUTATÓ: Juan Alberto Cabello, Németh Péter, Simon Zoltán | RÉGÉSZ: Jakab Attila | RESTAURÁTOR: Pintér Attila, Kisterenyei Ervin | KIVITELEZŐ: Zombor Szabolcs (Zombor és társai Kft.) | KÁLVÁRIASTÁCIÓK GRAFIKA: Mihálka György | VILÁGÍTÁS: Rio Lámpastúdió | GEODÉZIA: Szökrön Péter

A gyep kialakításának koncepciója valójában igen egyszerű: a központban elhelyezett köztér tiszta és stabil, ami elősegíti a különböző privát pavilonok és kertek létrejöttét körülötte

01

A VÁROSTERVEZÉS FŐPRÓBÁJA

EGYETEMI KAMPUSZOK TERVEZÉSE

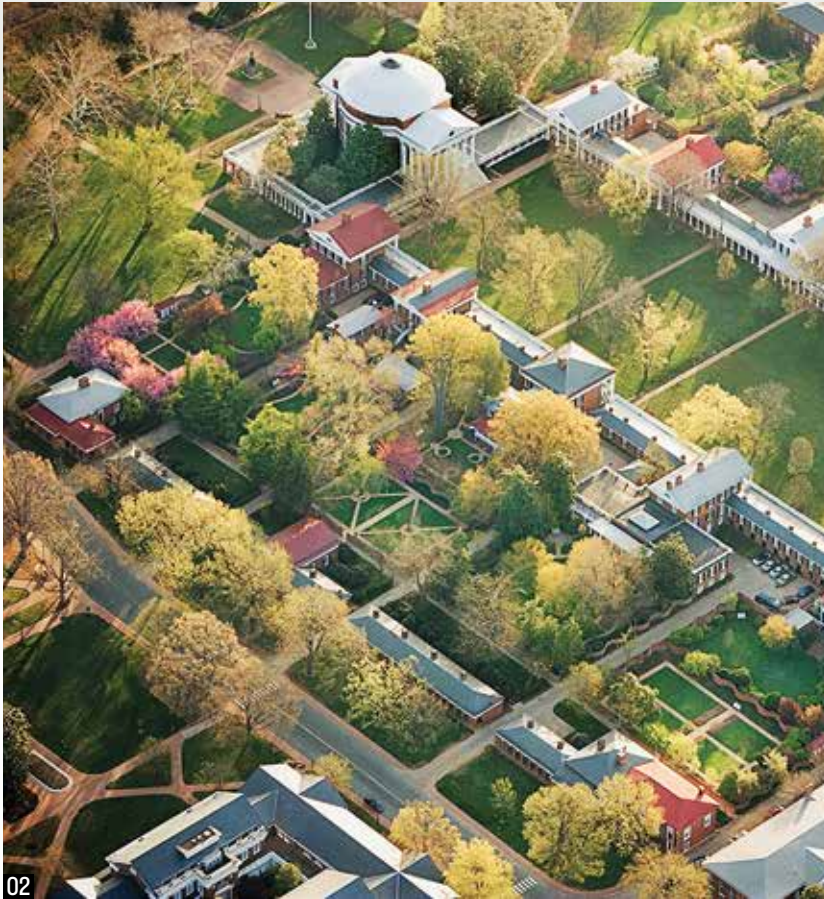
ÉPÍTÉSZ | ARCHITECT

Michael Dennis

SZERZŐ | AUTHOR

Michael Dennis

Az építészet évszázadokon keresztül szervesen kapcsolódott a városhoz. A szomszédos épületek tömböket, utcákat és tereket határoztak meg - a város nyilvános tereit. Csak a polgárság legfontosabb középületei voltak szabadon állók. A modern építészet azonban itt is fordított egyet, és a városi tér helyébe antiurbánus, jelszerű magánépületek kerültek.

02

Dennis, M. (2021):
REHEARSAL FOR THE CITY - UNIVERSITY CAMPUS DESIGNS
 Metszet, Vol 12, No 4 (2021), pp 24-29,
<https://doi.org/10.33268/Met.2021.4.2>
 Received: 07 June 2021
 Accepted: 18 June 2021
 Published: 01 July 2021
Abstract: For centuries, architecture had an integral relationship with the city. Contiguous buildings defined blocks, streets, and squares—the public space of the city. Only the most important civic buildings were free-standing objects. Modern architecture reversed this, however, and anti-urban private icons replaced urban space. American universities have been one of our most original and poignant models of urban form. The point is that campus design is urban design, and urban design is the design and management of the public realm—i.e., public spaces—rather more than the private realm of individual buildings. The principles of these projects have become even more important as the contemporary environmental crisis emphasizes the value of compact urban development.

- 01 A Thomas Jefferson-féle „gyp” terve a Virginiai Egyetem számára
 02 Légifotón a „gyp” a Virginiai Egyetemen

—Ezzel szemben irodánk az építészet, a táj- és várostervezés újraintegrációjára összpontosít munkáiban. Épületeink együttműködnek a tájjal, ezáltal egy nagyobb városi és társadalmi kompozíciót határoznak meg. Legtöbb munkánk egyetemi kampuszok tervezésével kapcsolatos, amire úgy is tekinthetünk, mint a valódi várostervezés főpróbájára.

—Legeredetibb és legfontosabb modelljei a tervezett városnak az amerikai egyetemek. Az elmúlt közel kétszáz évben a Virginiai Egyetemen lévő híres „gyp”, [1] amelyet Thomas Jefferson alkotott meg, az amerikai társadalmi, politikai és tudományos eszmék legmeggyőzőbb szimbólumává lett. Jefferson terve egyensúlyt mutat a köz- és magánszféra között, illetve az ideális és a körülmények általi meghatározottság között. A gyp kialakításának koncepciója valójában igen egyszerű: a központban elhelyezett köztér tiszta és stabil, ami elősegíti a különböző privát pavilonok és kertek létrejöttét körülötte.

—Úgy gondoljuk, az egyetemi kampuszok tervezése nem más, mint várostervezés, a várostervezés pedig inkább a közterület, vagyis a közterek megtervezését és kezelését jelenti, nem pedig az egyes épületek privát területeinek tervezését. Ezért a „gyp” legfontosabb tanulsága az egyetemi kampuszok tervezésében az, hogy a közterület pontos szabályozása rugalmasságot és változtathatóságot tesz lehetővé az egyes épületekben. Így ennek kell a környezettervezés legfőbb eszközének lennie. Jeffersontól szinte korunkig ez jól megértett alapelv volt.

01
02

03

04

- 03 Egyetemi központ közösségi tere, Carnegie Mellon Egyetem
- 04 A Carnegie Mellon Egyetem kampuszterve
- 05 Egyetemi központ főbejárata, Carnegie Mellon Egyetem
- 06 Koncertterem, Emory Egyetem

05

06

—A modern építészet beköszöntével, a II. világháború után azonban az amerikai egyetemi kampuszok és a városok szerkezete egyaránt elkezdett felbomlani. Irodánk, amelynek munkái az építészet, tájépítészet és kampusztervezés területeit öleli fel, az amerikai egyetemi kampuszok újratervezése mellett kötelezte el magát.

—1987-ben pályázaton nyertük el a Carnegie Mellon Egyetem Henry Hornbostel-féle [2] kampuszának továbbtervezését, illetve bővítését. A projekt, amelyben szerepeltek az épületek, a tájépítészeti tervezés és a kampuszterv, tizennégy évig tartott, és további számos kampuszterv és egyetemi épületterv követte. Ahelyett, hogy független, autonóm

03
04
05

- 07 Kampusz mesterterve, University of Texas, San Antonio
- 08 Kollégium, Princeton Egyetem
- 09 Kollégium helyszínrajza, Princeton Egyetem
- 10 Tájépítészeti terv, Texas A&M Egyetem

épületeket terveznénk, inkább úgy alkotjuk meg épületeinket, hogy tereket formáljanak és vegyenek körül. Más szóval úgy tervezzük őket, hogy javítsák és növeljék a fizikai és társadalmi értelemben vett egyetemi kampuszt. Ebbe jelentős méretű épületek tervei is beletartoznak, különösképpen az előadóművészetek terei. Projektjeink között szerepel a San Antonio-i University of Texas és a Texas A&M egyetem kampuszainak mesterterve, az Emory Egyetem előadóművészeti központja, és egy kollégiumépület a Princeton Egyetem számára.

—A projektjeinkben megfogalmazott alapelvek mára még fontosabbak lettek, mivel a jelenlegi környezeti válság felértékelte a kompakt városfejlesztéseket.

07
10
06
08
09

09

10

IRODALOM / REFERENCES

- [1] American Planning Association / The Lawn at the University of Virginia: Charlottesville, Virginia [honlap], hozzáférhető: <<https://www.planning.org/greatplaces/spaces/2014/thelawn.htm>> [utolsó belépés: 2021-06-10].
- [2] **Kidney, Walter C:** *Henry Hornbostel: An Architect's Master Touch*, Pittsburgh History and Landmarks Foundation & Roberts Rinehart Publishers, 2002.

Terragni, A. (2021):
TWO CREATIONS - PORDOI 5 OFFICE
BUILDING AND ULYSSES

Metszet, Vol 12, No 4 (2021), pp 30-35,
<https://doi.org/10.33268/Met.2021.4.3>

Received: 25 May 2021

Accepted: 18 June 2021

Published: 01 July 2021

Abstract: We have derived the organizational criteria of the facade from the study of drawings by the Dutch architect Teo van Doesburg. His works on the theme of the diagonal, entitled „Studies for a composition”, which we have interpreted as an expression of the diagonal line in relation to the orthogonal grid. As in the stories of Bruno Schulz, the great Polish writer, Pordoi 5 also belongs to a path of fantasy, which joins with the weapons of colour and proportions the usual functional reduction of life. To one facade we assigned a memory function using slabs of black reflective Plexiglas. The fragments of Plexiglas indicate that matter and light are all that we have to express our creativity, our memories, and our astonishment of the boundaries of the fantastic.

Ulysses: a world with more ‘water as possible. A world of circular paths, transparent and therefore unpredictable.

Travel. Mission. Appear, disappear, appear, disappear, crystal ball and divine bosom .. journey of a return to earth, return to earth ..of which we are still passengers .... and responsible.

- 01 A Pordoi 5 épület homlokzati sarka a csíklablakkal
02 Épület az idő jelével

KÉT ALKOTÁS

DOBOZ AZ IDŐ JELÉVEL | PORDOI 5 IRODAHÁZ

ÉPÍTÉSZ | ARCHITECT

Attilio Terragni

FOTÓ | PHOTO

Paolo Rosselli, Attilio Terragni

SZERZŐ | AUTHOR

Attilio Terragni

—A homlokzatszervezési elveket Theo van Doesburg holland építész rajzainak elemzéséből vezettük le. Különösen az átlóval foglalkozó „Tanulmányok egy kompozícióhoz” [1] című sorozatából, mely értelmezésünk szerint az átlós vonal és az ortogonális háló viszonyát fejezi ki.

—Az átlós arányrendszer új vizuális sztenderdet hoz létre külső és belső között. Kívülről az épület erődszerű tömb kisebb áttörésekkel, amelyek vékonyak, sötétek és mélyek, mint Lucio Fontana vásznain. [2] Belülről a megnyitások világosak és transzparenssek, mert a 30 centiméteres magasság egybevág az alumíniumkereten belül az üveg magasságával.

—Az épület szerkezete is rendkívül fontos, mert lehetővé teszi a belső tér teljesen szabad használatát. Az épületváz előregyártott oszlopokból és gerendákból áll, olyan rendszerrel, mely akár 17 méteres fesztávot is lehetővé tesz.

—Minden építési anyag „már bevezetett” katalóguselem, csak néhány elemet kellett módosítani kisebb mértékben, anélkül hogy alapvetően megváltozott volna ipari jellegük és áruk. Különösen funkcionális és hatékony volt a mennyezet kialakítása, mely a homlokzathoz hasonlóan átlós bevágásokat tartalmaz. Ezek segítenek elhelyezni a klíma, a fűtés, a világítás, a biztonsági rendszerek összes ki- és belépő szerelvényét, melyek általában lerontják a kortárs belső terek harmóniáját.

01
02

02

—Minden szint méretében és színeiben utal Dante Isteni színjátékának geometriájára (pokol, purgatórium, paradicsom), az alábbi analógiákkal: 1. be- és kirakodás – nagy, sötét erdő; 2. pince, a tudás fája – pokol; 3. üzletek, szabad tér, laboratóriumok – purgatórium; 4 díszterem – paradicsom. A Dante költészetére vonatkozó elvont utalás nem kizárólag a belső terek funkciójának és megvilágítási igényének felel meg, hanem az épület használati élményének, a munkatapasztalatnak, egyedi, és remélhetőleg emlékezetes módon.

—Ahogyan Bruno Schulz lengyel író-képzőművész történetei, a Pordoi 5 építészete is a fantázia útjához tartozik, amely a színek és arányok segítségével az élet funkcionális egyszerűségéhez vezet.

03

- 03 Alulnézetből a homlokzat a sötét plexi keretézéssel
- 04 Bejárat részlet a plexi táblákkal
- 05 Idő / textúra, alkotás az Ulysses sorozatból

04

ÉPÍTÉS: Attilio Terragni | ÉPÍTETŐ: Stoppani család | STATIKA: Umberto Montorfano | KIVITELEZÉS: Renato Montorfano & C.S.A.S. | ELEKTROMOS TERV: Franco Brambini, S.A.I.E. S.A.S. | GÉPÉSZET: Francesco Munizza, Real Project S.R.L.

—Az egyik homlokzatra egyfajta emlékművet készítettünk fekete, átlátszatlan plexi táblák felhasználásával. Ilyen plexi lemezt azután több helyen alkalmaztunk, külső és belső terekben, mint az épület körítő fala; a díszterem télikertjében pedig (a Paradicsomban, amely meglátásunk szerint a megváltás helye) a díszítések a helyszíni maradék darabok felhasználásával készültek. A plexidarabok jelzik, hogy csak anyagokra és fényre van szükségünk a kreativitásunk, az emlékeink, a fantasztikum lenyűgöző határainak kifejezésére. Akár dolgokról, akár emberekről van szó, az alkotás tárgya a tükröződő, diagonális szerkesztésű anyag – egyetlen, az álom természetességével ható formában.

02

03

04

05

ULYSSES

Ulysses: egy világ több vízzel, mint lehetséges [3]
Körkörös, átlátszó, és ezért megjósolhatatlan utak világa
Utazás. Küldetés. Megjelenés, eltűnés, megjelenés, eltűnés,
kristálygömb és isteni kebel ... visszatérő út
a földre, visszatérés a földre ... ahol még mindig átutazók vagyunk ...
és felelősök.

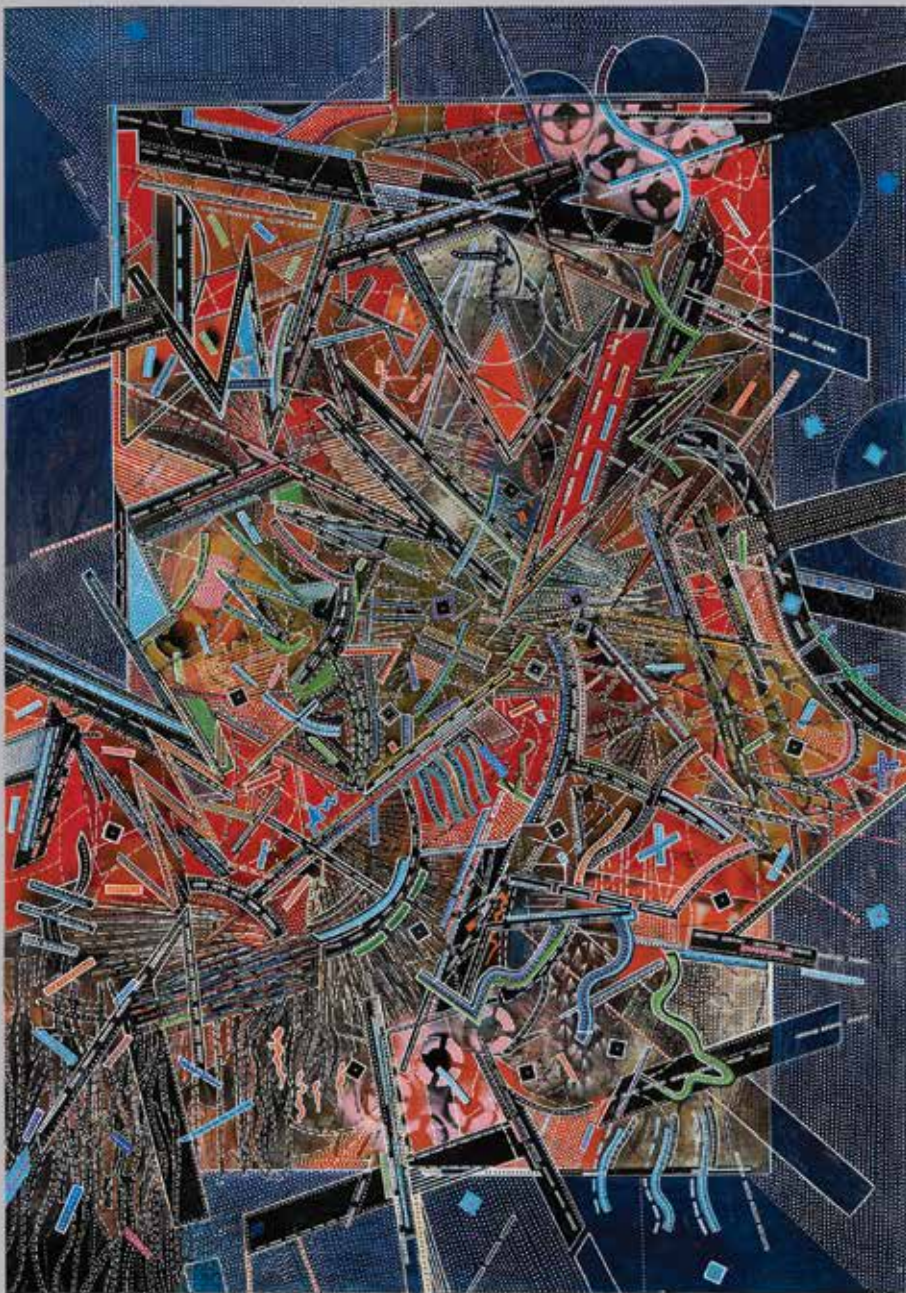
05
06
07

06-07 Idő / textúra, alkotás az Ulysses sorozatból

06

*Körkörös, átlátszó, és ezért
megjósolhatatlan utak világa*

07

IRODALOM / REFERENCES

- [1] **Van Doesburg, Theo:** *Studie für eine Komposition*, MOMA, New York 1923.
- [2] **Ferriani, Barbara:** „Lucio Fontana and Architecture”, *Protection of Cultural Heritage*, No 8 (December 2019), pp 113-121, DOI: <10.35784/odk.1073> [utolsó belépés: 2021-06-01].
- [3] **Orioli, Francesco:** *Ulysses in Dante's Paradise? - A conjecture*, preprint, May 2021, hozzáférhető: < https://www.researchgate.net/publication/351824480_Ulysses_in_Dante's_Paradise_-_A_conjecture > [utolsó belépés: 2021-06-01], DOI: <10.13140/RG.2.2.23499.31528>.

Timaffy-Touko, L. (2021):
MEDIEVAL EXTERIOR MODERN
INTERIOR - KUOKKLA CHURCH,
JYVASKYLA, FINNLAND
Metszet, Vol 12, No 4 (2021), pp 36-41,
<https://doi.org/10.33268/Met.2021.4.4>

Received: 10 June 2021

Accepted: 12 June 2021

Published: 01 July 2021

Abstract: Dressed from top to tail in natural hand tooled slate this church takes its dynamic inspired form from the Finnish gothic, to create a church like church. Whilst the three-level interior is of fine crafted pine and textiles.

Creating a bright interior place of worship lit from above. The delicate use of a pine basket like vault helps accentuate the play on light and shadow facing the altar which stands before a sculptural wall representing Jesus breaking bread.

KÖZÉPKORI KÜLSŐ MODERN BELSŐ

KUOKKALA-TEPLOM | JYVÄSKYLÄ, FINNORSZÁG

ÉPÍTÉSZ | ARCHITECT

Anssi Lassila

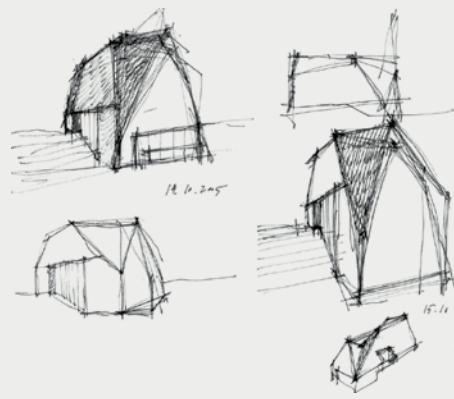
FOTÓ | PHOTO

Jussi Tiainen

SZERZŐ | AUTHOR

Timaffy-Touko Lilla

Külső formája a középkori finn kőtemplomokat idézi, belül pedig a gótikus katedrálisokra emlékeztet, miközben a modern templom és gyülekezeti ház minden szükséges feladatának megfelel a legjelentősebb finn templomtervező, Anssi Lassila alkotása, a Kuokkala-templom.

01

02

- 01 A 25 méteres harangtorony alapja betonból épült, és palaszindely borítja. A tetején lévő acéltoronyban kapott helyet a harangjáték
- 02 Az ablakok különleges megvilágítást adnak a szakrális térnek

—Kuokkala a dinamikusan fejlődő közép-finnországi egyetemi város, Jyväskylä városrésze, amely egy kőhajításnyira fekszik a városközponttól. Területét a Jyväsjärvi és a Päijänne tavak fogják közre, a városközponttal a Jyväsjärvin átívelő híd kapcsolja össze. A városrészben gombamód nőnek ki a földből a lakóházak, és egyre nő a lakosság létszáma. A templomot a városrész központjában építették föl, a bejárat a főterre néz, és ott áll mellette a harangtorony is. A templom háta mögött található a Puukuokka, a három, fából épült, emeletes bérház, amelyet szintén Anssi Lassila tervezett. 2015-ben Puukuokka elnyerte a legrangosabb finn építési díjat, az Arkkitehtuurin Finlandia-palkintót.

TEPLOMNAK LÁTSZÓ TEPLOM

—A Jyväskyläi Evangélikus-lutheránus Egyházközség tagjai már az 1980-as években tervezték, hogy Kuokkala városrészben templomot építenek. Azonban csak 2005-re lettek meg a feltételek arra, hogy meghívásos pályázatot írjanak ki a templom tervezésére. A pályázati kiírásban az is szerepelt, hogy „olyan templomot szeretnének, amely úgy is néz ki, mint egy templom”. A gyülekezet célja volt, hogy a helyi közösség, a családok és főként a fiatalok központjává váljon a templom. Ezért az épület a templomcsarnok mellett a plébániának, a gyülekezeti és ifjúsági háznak is helyet kellett adjon.

03

—A pályázat nyertese a Lassila Hirvilammi Arkkitehdit Oy volt. A Kärämäkiben 2004-ben épült fazsindelyes templom (Kärämäen paanukirkko) és a Klaukkalában szintén 2004-ben épült beton-réz templom (Klaukkalan kirkko) után ez lett Anssi Lassila harmadik temploma, [1; 2; 3] tervezőtársai Teemu Hirvilammi és Jani Jansson (Luonti arkkitehdit Oy) voltak. Az építkezést 2008 őszén kezdték el, és a templomot 2010 februárjában adták át a híveknek. Azóta még két templom is épült Anssi Lassila tervei alapján, a 2016-ban átadott Espoo Suvela városrészében álló kápolna (Suvelan kappeli) és a 2021 januárjában elkészült Tikkurila-templom (Tikkurilan kirkko), amelyet a 2021/3-as számban mutatunk be. [4]

TETŐTŐL TALPIG PALÁBAN

—A történelmi Finnország déli részén több mint száz kőtemplom maradt fenn a középkorból. Ezekre hasonlít külső formájában a kelet–nyugati tájolású Kuokkala-templom. A tető és a falak borítása egységesen zsindelyes, de nem a hagyományos fazsindelyt, hanem kézzel hasított palát használtak, amelyet a spanyol Pireneusokból hoztak. A teljes borítás 68 tonna tömegű.

—A többi elsődleges külső felületet finn gránittal borították, a külső lépcsők is gránitból vannak. Jelentős szerepet kapott még a fa is az épületben, elsősorban a finn lucfenyő, amely meleg légkört teremt a belső terekben. A mennyezet és a padló gondosan kiválasztott, helyi, radiálisan fűrészelt lucfenyőből készült. A templom mennyezete ragasztott, laminált fakeretezés kombinációja a fából készült rácsos héjszerkezettel, ezek ötvözik a szakrális tereket egységgé. Az épület elsődleges teherhordó szerkezeteire rögzített belső farács alakja idézi a gótikus katedrálisokat, megvalósítása a kézműves építési módszerek mestereinek tudására támaszkodott. A kőhéz alatt az alsó gerenda acélkötegekkel merevített, a felső pedig rétegelt lemezből áll. A templom belsejét ez a finn lucfenyőből formázott hálószerű szerkezet uralja, amely a tetőn boltívvé hajlik össze. A bejárat homlokzata gránittal keretezett üveg. Az alapok, az alagsori szint és a földszint helyben öntött vasbeton. A templom udvarát nagy gránitlapok borítják.

—Az oltár és a kórus a templomcsarnok keleti végén található, amely természetes fényt kap az oldalsó és a tetőablakból. (A kórus a bazilikális elrendezésben épült templomoknak az a része, amelyben a papság foglal helyet az istentisztelet alatt.) A templom bútorzata kőrisből készült. Az oltárkép helyén egy fa dombormű van, amely a jyväsckyläi születésű képzőművész, Pasi Karjula alkotása. A mű címe: Jézus mondja: Én vagyok az élet kenyere. A relief kenyér alakú faelemekből áll, nagy arany szimbólumokkal körvonalazott Jézus-ábrával és halszimbólumokkal.

—A templomi textíliákat Silja van der Meer turkui textilművész készítette, témája az utolsó vacsora, „Jézus kezébe vette a kenyeret, megáldotta, megtörte”. A mellékoltárookra hasonló textíliák készültek.

03

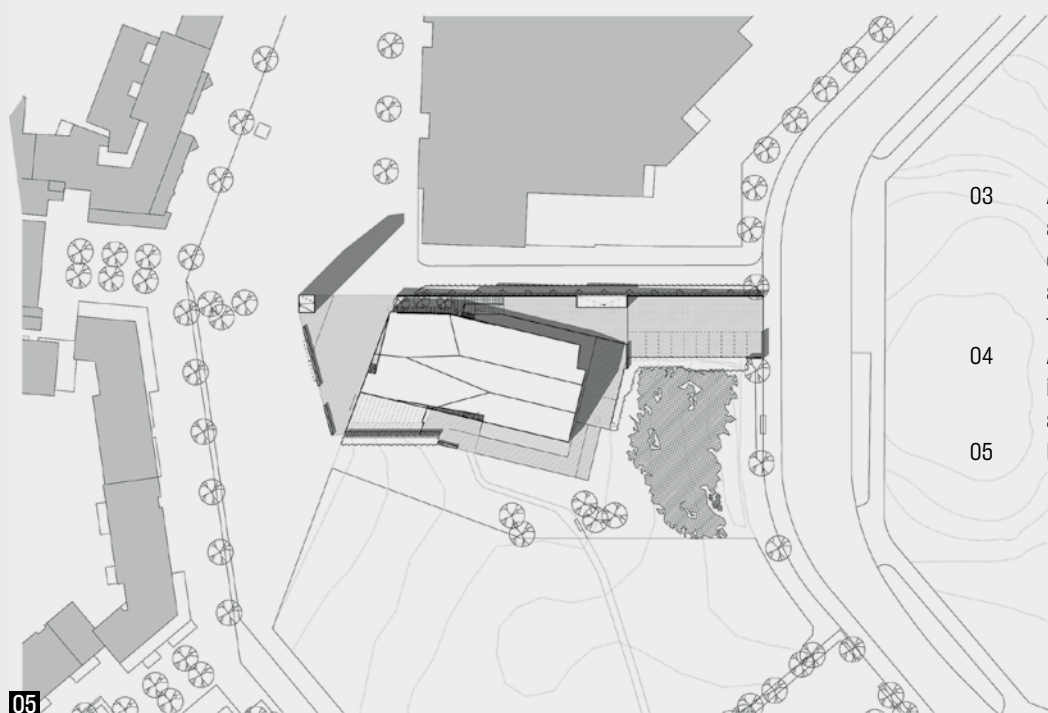
06

07

04

- 03 A főtérre nyíló alsó szintet a plébánia irodái foglalják el, a gránitlépcső pedig a templom oldalán lévő főbejáráshoz vezet
- 04 A középkori kőtemplomokat idéző forma és a palaborítás adja a templom egyedi képét
- 05 Helyszínrajz

05

—A templomcsarnok 275 fő befogadására alkalmas. A templom térfogata 7460 m³, területe 1328 m². A templom építésének költsége körülbelül 9,5 millió euró volt.

BELSŐ ELRENDEZÉS

—A templom háromszintes, és mivel dombra épült, az alsó szint csak kevesebb mint a felét foglalja el az alapterületnek. Az itt található irodák közvetlenül a piactérre nyílnak.

—A középső szinten található a templomcsarnok, a plébániaterem, valamint a gyermek- és ifjúsági helyiségek. Ezek egyetlen nagy szakrális térré alakíthatók át.

09
08

06

07

- 06 Gótikus katedrálisokat idéző finn lucfenyőből formázott hálószerű szerkezet, amely a tetőn boltívvé hajlik össze
 07 Az oltárkép helyén a fa dombormű kenyér alakú elemekből áll, nagy arany szimbólumokkal körvonalazott Jézus-ábrával
 08 A középső szint alaprajza: templomcsarnok, plébániaterem, gyermek- és ifjúsági helyiségek, valamint a szolgálati helyiségek
 09 A finn lucfenyőből formázott hálószerű szerkezet vázlata

—Az épület közepén elhelyezett szakrális teret a szolgálati helyek, így a sekrestye, a raktárhelyiségek, a konyha és az előcsarnok veszik körbe.

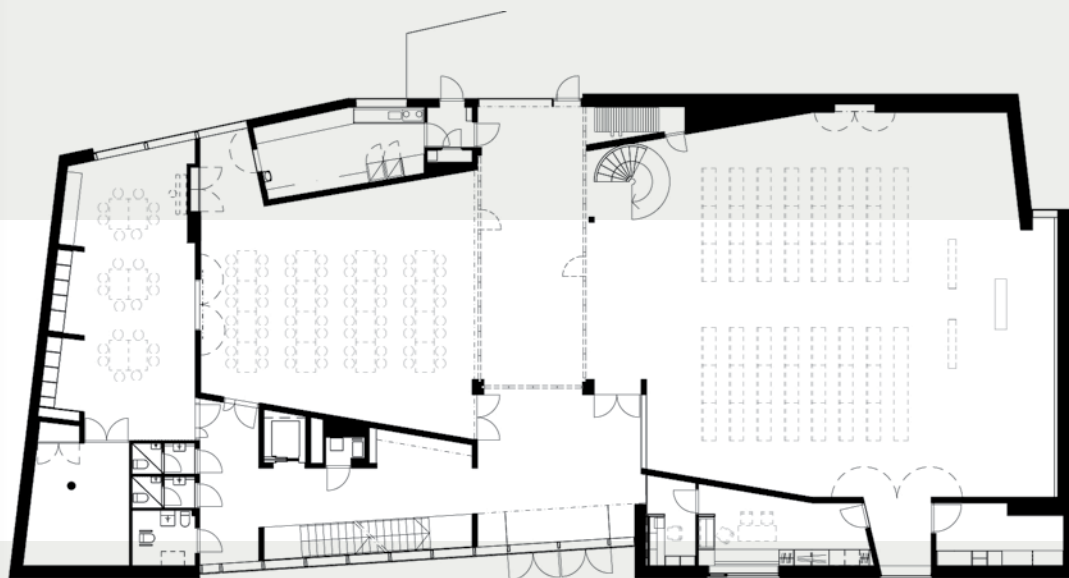
—A galérián, a tetőtérben, a templom és a plébánia fölött a kántorok irodái és az orgona kaptak helyet.

(kép: Kuokkala_04_Plan3_1_300_A)

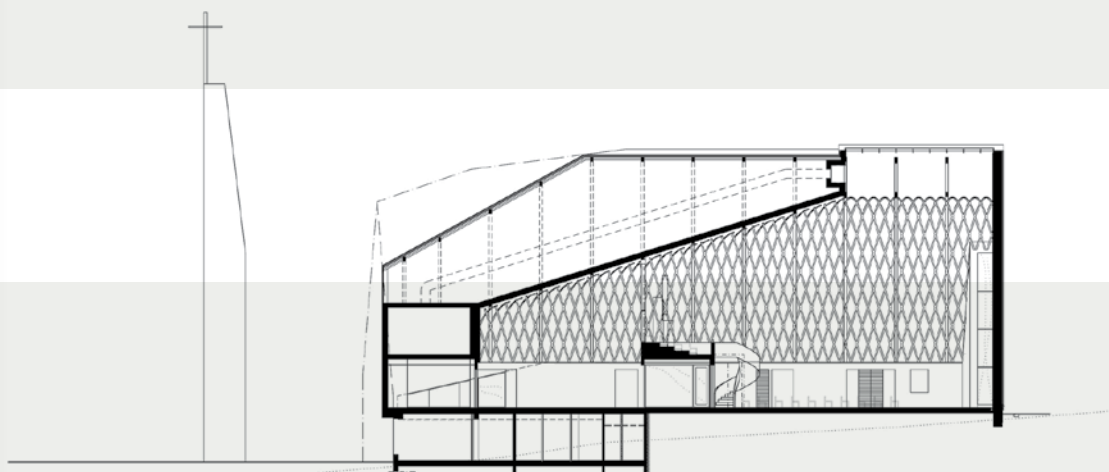
HARANGLÁB

—Finnországban jellemzően a harangtorony a templomtól különálló építmény. Így Kuokkalában is a templomépület nyugati végétől néhány méterre áll a 25 méter magas harangtorony a település főterén. A torony alapja betonelemekből épült, amelyet szintén spanyol palazsindely borít, a tetején pedig 11 méter magas acéltorony található. A templom harangjait a holland Petit-Fritsen öntödében készítették. A 23 harangból álló szerkezet közel kétoktávós carillon hangszert alkot, amelyet billentyűzetről is lehet működtetni. A harangok dinamikus kalapácsokkal rendelkeznek, ezért csengésük intenzitása attól függ, hogy mennyire nyomják meg a billentyűt. A harangjáték ára 66 ezer euró volt.

04

08

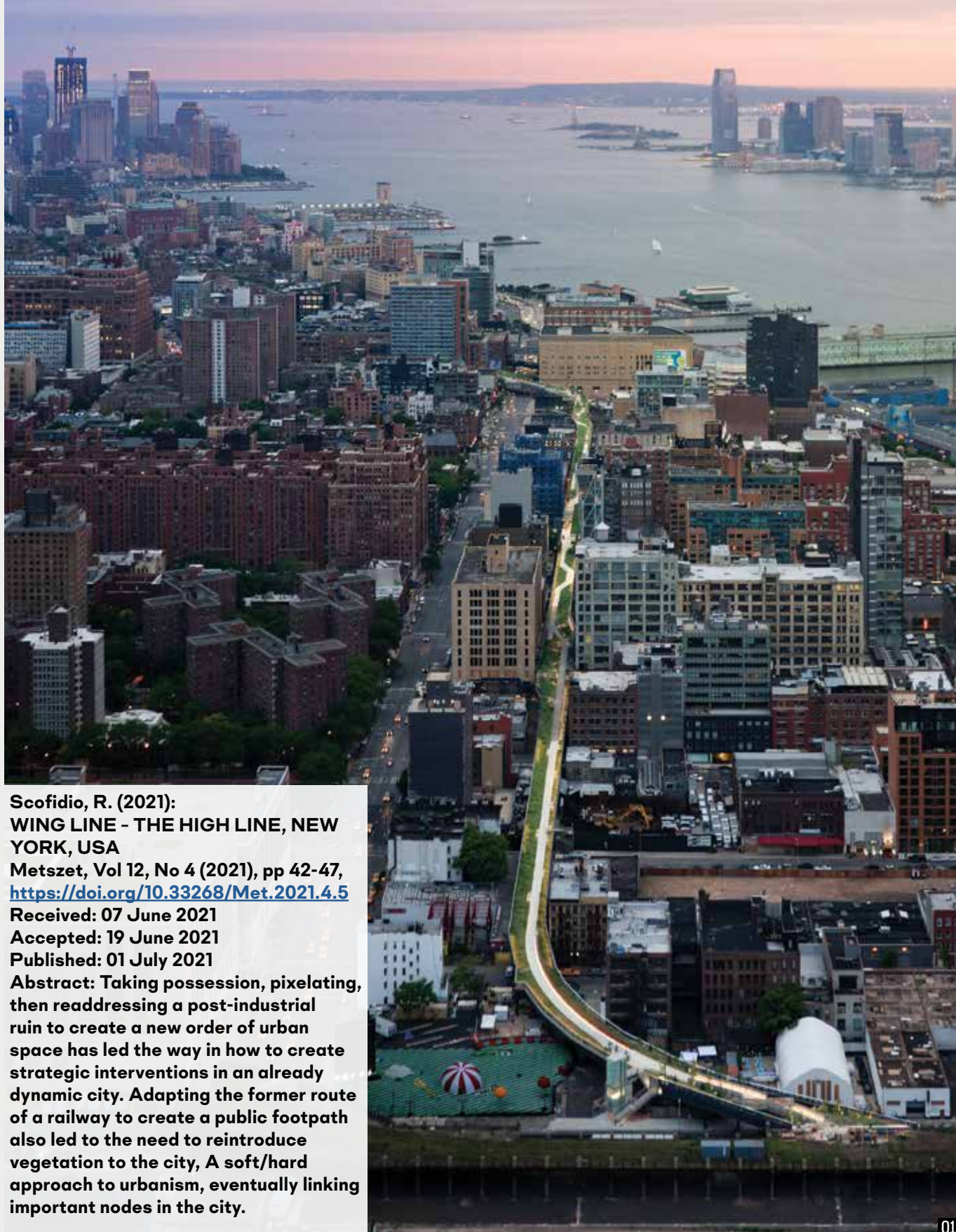

09

PROJEKTÉPÍTÉSZEK: Teemu Hirvilammi és Jani Jansson | TERVEZŐCSAPAT: Juha Pakkala, Janne Kähkönen, Matias Topi, Virve Väisänen, Rudi Merz | DÍJAK: Puupalkinto 2010, különdíj (Finn faépítészeti díj) | 2011 Red Dot Design Award | 2011 Shortlisted For European Union Prize For Contemporary Architecture, Mies Van Der Rohe Award

IRODALOM / REFERENCES

- [1] Kuokkala temploma [honlap], hozzáférhető: <<https://oopeaa.com/project/kuokkala-church/>> [utolsó belépés: 2021-06-09].
- [2] Kuokkala temploma [honlap], hozzáférhető: <<https://puuinfo.fi/arkkitehtuuri/julkiset-rakennukset/kuokkalan-kirkko/>> [utolsó belépés: 2021-06-09].
- [3] Kuokkala temploma [honlap], hozzáférhető: <<https://www.jyvaskylanseurakunta.fi/kuokkalan-kirkko>> [utolsó belépés: 2021-06-09]
- [4] Timaffy-Touko, Lilla: „New church in Tikkurila”, *Metszet*, Vol 12, No 3 (2021), pp 30–35, DOI: <10.33268/Met.2021.3.3>.

Scofidio, R. (2021):

WING LINE - THE HIGH LINE, NEW YORK, USA

Metszet, Vol 12, No 4 (2021), pp 42-47,
<https://doi.org/10.33268/Met.2021.4.5>

Received: 07 June 2021

Accepted: 19 June 2021

Published: 01 July 2021

Abstract: Taking possession, pixelating, then readdressing a post-industrial ruin to create a new order of urban space has led the way in how to create strategic interventions in an already dynamic city. Adapting the former route of a railway to create a public footpath also led to the need to reintroduce vegetation to the city, A soft/hard approach to urbanism, eventually linking important nodes in the city.

01

SZÁRNYVONAL

THE HIGH LINE | NEW YORK, USA

A Diller Scofidio + Renfro által, a James Corner Field Operations (projektvezető) irodával és Piet Oudolf-fal együttműködésben tervezett The High Line egy 2,5 km hosszú nyilvános park, amelyet egy elhagyott magasvasút vonalán építettek, amely a Meatpacking negyedről a manhattani Hudson Rail Yardsig húzódik.

01
03

02

03

- 01 Zöld sáv New Yorkon keresztül
- 02 Pixelekre bontott felületek
- 03 A High Line teljes vonala

ÉPÍTÉSZ | ARCHITECT

**James Corner Field Operations
(Project Lead), Diller Scofidio +
Renfro, and Piet Oudolf**

FOTÓ | PHOTO

Timothy Schenk, Liz Ligon, Iwan Baan

SZERZŐ | AUTHOR

Diller Scofidio + Renfro

KIINDULÁS

„Ennek a posztindusztriális romnak a melankolikus, rakoncátlan szépsége ihlette az új parkot, melyben a természet visszahódította a városi infrastruktúra egy meghatározó elemét [2]. Átmenti a biodiverzitást, mely a romon gyökeret vert a helyi városi mikroklimák sávjaiban: napos, árnyékos, nedves, száraz, szeles, védett területeken.

TERV

„Egyfajta „mező-szeti” – félig mezőgazdasági, félig építészeti – stratégiával a High Line felületét pixelekké bontották, melyek burkoltak vagy zöldek a két és fél kilométeres sáv mentén, különböző fokozatokban a 100 százalékban

02

04

05

06

burkolttól a száz százalékban puha, gazdag növényesített biotópig. A burkolat egyedi előregyártott betonlapokból áll, nyitott fugákkal, hogy ezeken keresztül a növényzet, például a gyep növekedhessen. A hosszú burkolósávok a végükön elkeskenyednek, fésűsen növényágyakba alakulnak át, rendezett „úttalan utakat” hozva létre, amelyeken az emberek szabadon kószálhatnak. A tervezés számos társadalmi igényre ad választ: szabadon használható nyilvános terek létrehozása, korszerűtlen infrastruktúra adaptív újrafelhasználása és megőrzése a fenntarthatóság stratégiájának részeként. A park helyet ad a vadvilágnak, a művelt parkrészeknek, az intim sarkoknak és az összejövetelre alkalmas tereknek.

04
05
06

*A park helyet ad
a vadvilágnak,
a művelt
parkrészeknek,
az intim
sarkoknak
és az összejövetelre
alkalmas
tereknek*

- 04 A városlakók hamar birtokba vették az új "magasparkot"
- 05-06 A High Line metszete a dús vegetációval és járdával
- 07 Különböző mértékben zöldek az egyes szakaszok

07

FOGLALÁS UTÁN

—A nyolcvanas években felhagyott High Line tervezésére 2000-ben kapott megbízást az iroda, 2009-ben nyílt meg az első szakasz, amit 2011-ben, 2014-ben és 2019-ben követtek újabb szakasznyitások. New York City 115 millió dolláros beruházása nyomán a High Line több mint ötmilliárd dollár befektetést mozgatott meg, és 12 000 új munkahelyet hozott létre. Eredetileg egyedi, sajátos, helyi megoldásként képzelték el, de a megnyitás évében már nyolcmillió látogatót vonzott, és trendi városfejlesztési példává vált: világszerte több mint száz várost inspirált arra, hogy elavult városi infrastruktúrája egy-egy elemét közparkká alakítsa.

07

A SPUR

—A Spur a Nyugati 30. utca mentén húzódik kelet felé és a 10. Sugárút felett ér véget, az eredeti vasúti szerkezet közparkká átalakított utolsó szakasza. A Spuron található The High Line Plinth a High Line első helyszíne, amelyet kizárólag új, monumentális, kortárs művészeti alkotások egymást váltó sorozatának szenteltek. Simone Leigh „Brick House” (Téglaház) című alkotása volt az Plinth első szereplője.

08
09

09

- 08 Az erkélyek egyike
 09 Balra a „küszöb”, jobbra a Plinth kiállítóhely

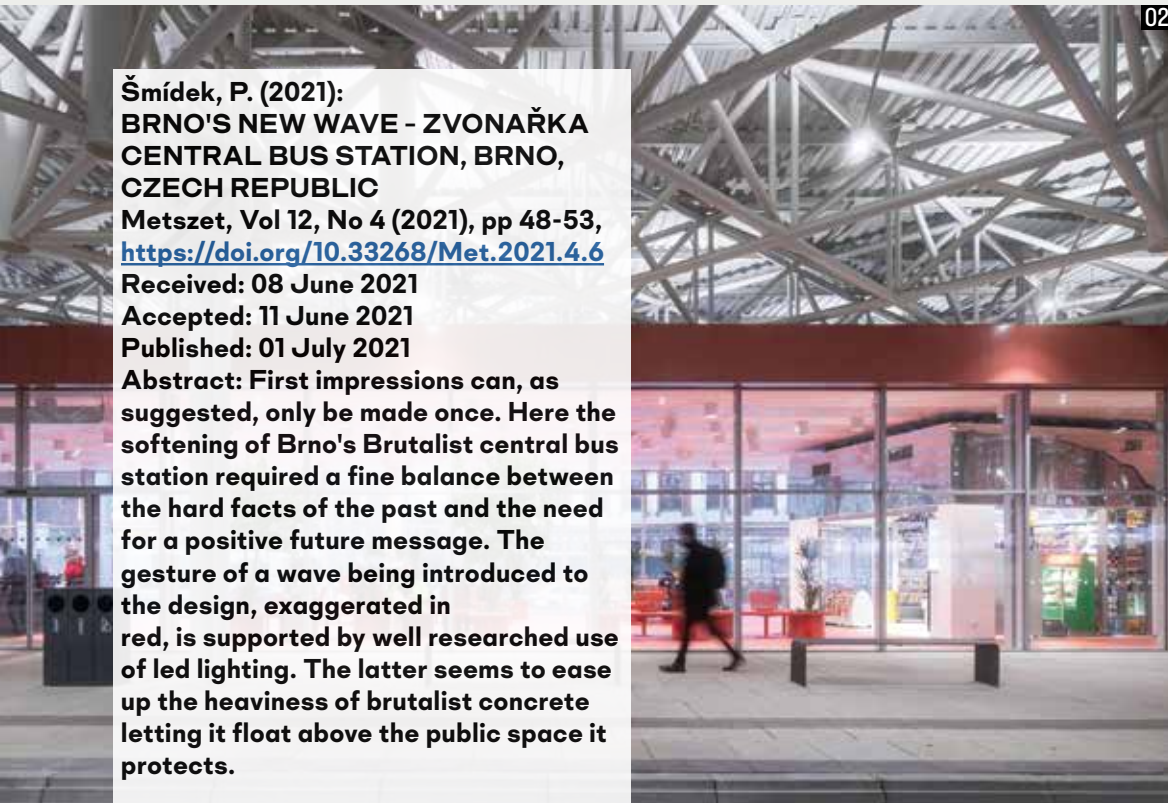
TERV: James Corner Field Operations (projektvezetés), Diller Scofidio + Renfro, valamint Piet Oudolf | FELELŐS PARTNER: Ricardo Scofidio | PARTNEREK: Elizabeth Diller, Charles Renfro, és Benjamin Gilmartin | PROJEKTVEZETŐ: Matthew Johnson | ÉPÍTÉSZ MUNKATÁRSÁK: Tobias Hegemann, Miles Nelligan, Ben Smoot, Trevor Lamphier | TÁRSTERVEZŐK: Chiara Baccarini, Robert Condon, Hayley Eber, Gaspar Libedinsky, Jeremy Linzee, David Newton, Dan Sakai, Don Shillingburg, Flavio Stigliano, Brian Tabolt, Dustin Tobias, Alex Knezo | TÁJTERVEZÉS ÉS URBANISZTIKA: James Corner Field Operations | KERTÉSZETI TERV: Piet Oudolf | STATIKA ÉS GÉPÉSZET: BuroHappold | STATIKA ÉS MŰEMLÉK: Robert Silman Associates | VILÁGÍTÁSI TERV: L'Observatoire International | FELIRATOK: Pentagram | FOTÓ: Timothy Schenk, Liz Ligon, Iwan Baan (Courtesy of Diller Scofidio + Renfro)

IRODALOM / REFERENCES

- [1] Huebner, Jaroslaw: High Line in New York – An Unusual Park in the Centre of Manhattan, *IOP Conference Series: Materials Science and Engineering*, Volume 471, Issue 9, pp 1–5, DOI: 10.1088/1757-899X/471/9/092085
- [2] Stalter, Richard: The flora on the High Line, New York City, New York, *Journal of the Torrey Botanical Society*, Vol 131, No 4 (October 2004), p 387. DOI: 10.2307/4126942

01

02

Šmídek, P. (2021):
BRNO'S NEW WAVE - ZVONAŘKA
CENTRAL BUS STATION, BRNO,
CZECH REPUBLIC
Metszet, Vol 12, No 4 (2021), pp 48-53,
<https://doi.org/10.33268/Met.2021.4.6>

Received: 08 June 2021

Accepted: 11 June 2021

Published: 01 July 2021

Abstract: First impressions can, as suggested, only be made once. Here the softening of Brno's Brutalist central bus station required a fine balance between the hard facts of the past and the need for a positive future message. The gesture of a wave being introduced to the design, exaggerated in red, is supported by well researched use of led lighting. The latter seems to ease up the heaviness of brutalist concrete letting it float above the public space it protects.

03

A BRÜNNI ÚJ HULLÁM

ZVONAŘKA KÖZPONTI BUSZPÁLYAUDVAR | BRNO

Jó első benyomást kelteni mindig csak egyszer lehet. Ha a város nem tesz a látogatóra azonnal jó benyomást, ahogy leszállt a buszról, utána már nehéz a csorbát kiköszörölni. Egészen a közelmúltig a dél-morva főváros is múltban rekedt, és nem kifejezetten vendégszerető autóbuszállomás-szindrómában szenvedett.

- 01 Északi homlokzat a Zvonařka utca felől
- 02 A várótermek az első buszállás felől
- 03 Új pavilon a nyolcvanas évekből származó, meglévő szerkezet alá építve

ÉPÍTÉS | ARCHITECT
Ondřej Chybík, Michal Křištof

FOTÓ | PHOTO
Alex Shoots Buildings

SZERZŐ | AUTHOR
Petr Šmídek

—Brno, amely Prága után harmadannyi lakossal Csehország második legnagyobb városa, elsősorban az Osztrák–Magyar Monarchia idején kiépült textil- és gépiparának köszönheti felemelkedését. Az újonnan létrejött Csehszlovák állam urbanus fejlődésének dinamikájához jelentős mértékben járult hozzá a Bohuslav Fuchs brünni építész vezetett modernisták két háború közötti nemzedéke. Fuchs már a múlt század 20-as éveinek közepén megnyerte a vasúti főpályaudvar áttelepítésére kiírt pályázatot [1; 2], amelynek fő célkitűzése az volt, hogy a morva metropolisz sikeresen fejlődhesen déli irányban. Ez a merész elképzelés azonban

gyakorlatilag egy egész évszázadig csak papíron valósulhatott meg. A II. világháború alatt Brünnből eltűnt a zsidóság, később pedig a németeket űzték ki a városból. A vasútállomás ugyanakkor továbbra is az eredeti helyén maradt. Az 1940-es évek végén Fuchs tervei szerint részben a korábbi városfalak helyén épült meg az a buszpályaudvar [3], amelyet az 1980-as évek közepén Radúz Russ építész Zvonařka utcai új buszpályaudvara váltott fel. [4]

—A nagyvonalúan méretezett rácsszerkezet megfelelően fel volt készülve a tömegközlekedés rohamos fejlődésére és Brünn déli központjának továbbfejlesztésére.

06

- 04 Meglévő állapot a felújítás előtt
- 05 A bejárati tér látványterve
- 06 Helyszínrajz
- 07 Könnyed rácsos térváz
- 08 A buszállások közötti központi átjáró

A brutalista stílusú épület megfelelt az összes akkori műszaki paraméternek, az utasoknak azonban nem nyújtott kellően barátságos környezetet. E hiányosságát a bársonyos forradalom után több építész is megpróbálta orvosolni [5], sikert azonban csak a Chybík+Křištof stúdióknak sikerült elérnie.

—A Zvonarka központi buszpályaudvar komplex felújításának ötletével 2015-ben maguk a fiatal építészek jelentkeztek, akik később az üzemeltetővel válllvetve igyekeztek sikereket elérni az építkezés társfinanszírozását segítő támogatási programokban. Az ötéves folyamatból a legtöbb időre az engedélyek megszerzéséhez volt szükség. Maga a kivitelezés mindössze – akár

rekordidőnek is tekinthető – háromnegyed évet vett igénybe. Az utolsó szakaszban már három műszakban folyt az intenzív munka, miközben a teljes költségvetés egyharmada „fehér festékre” ment el. A terv jelentős részét szemmel szinte észrevehetetlen beavatkozások képezték: az acélrács múlttisztelő felújítása, az utólag beépítésre került elemek eltávolítása és az utastájékoztató rendszer áttekinthetőbbé tétele. A leglátványosabb új elem a forgalmi iroda atipikus arányú, 8 x 100 méteres épülete, amelyet maguk a szerzők „antiháznak” neveztek el, mivel mintegy szervesen duzzadva emelkedik ki a járdaszintből. Semmilyen módon nem hat zavaróan az állomás működésére, és nem akadályozza

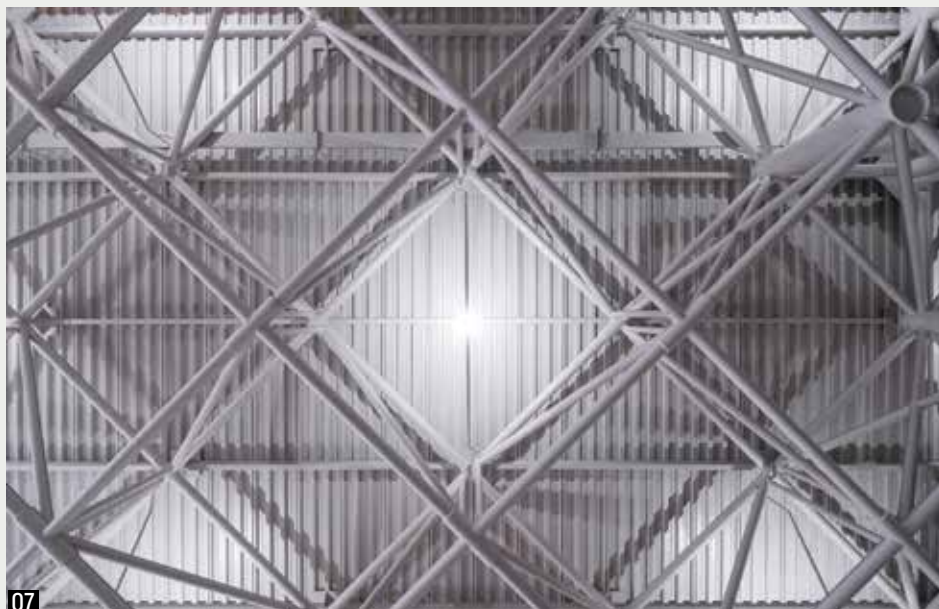
04

05

01

07

08

07

08

A terv jelentős részét szemmel szinte észrevehetetlen beavatkozások képezték: az acélrács múltisztelő felújítása, az utólag beépítésre került elemek eltávolítása és az utastájékoztató rendszer áttekinthetőbbé tétele.

az áttekinthetőséget. Formai kialakítása hozzájárul a villamosmegállóból vagy a Vaňkovka bevásárlóközpontból érkező utasok mozgásának jobb irányításához. A hosszirányú épületen belül minden szükséges funkció megtalálható: utastájékoztató, jegyértékesítés, mosdók, váróterem, pénzváltó, bisztró, kávézó és a mai nehéz időkben egy ideiglenes Covid-19 tesztközpont is.

—Az utastájékoztató rendszer mellett a világítást is korszerűsítették, az eredeti kis teljesítményű lámpákat energiatakarékos LED-es lámpák váltották fel. A korábban szürkébe vesző állomáshelyek fénybe borultak. Mostantól a felső rácszerkezet is meg van világítva, amely optikailag további két méterrel növeli a belső

tér magasságát. Az általános komfortérzetet javítják a kelet-morvaországi mmcíté cég formatervezett közterti bútorai is. A Pixel termékcsalád lehetővé teszi, hogy a váróterem részeként zöld növényzet tegye üdítőbbé az aszfaltfelületekkel és járművekkel teli környezetet. Az akadálymentesítési folyamat részét képezte a korábban megközelíthetetlen lapos tetőre közlekedő lift megépítése is. A tetőn 55 új P+R parkolóhelyet alakítottak ki. A nyári hónapok alatt átalakították az előcsarnokot is, valamint befejezték a városi tömegközlekedés közvetlenül a terminál előtt található megállóját.

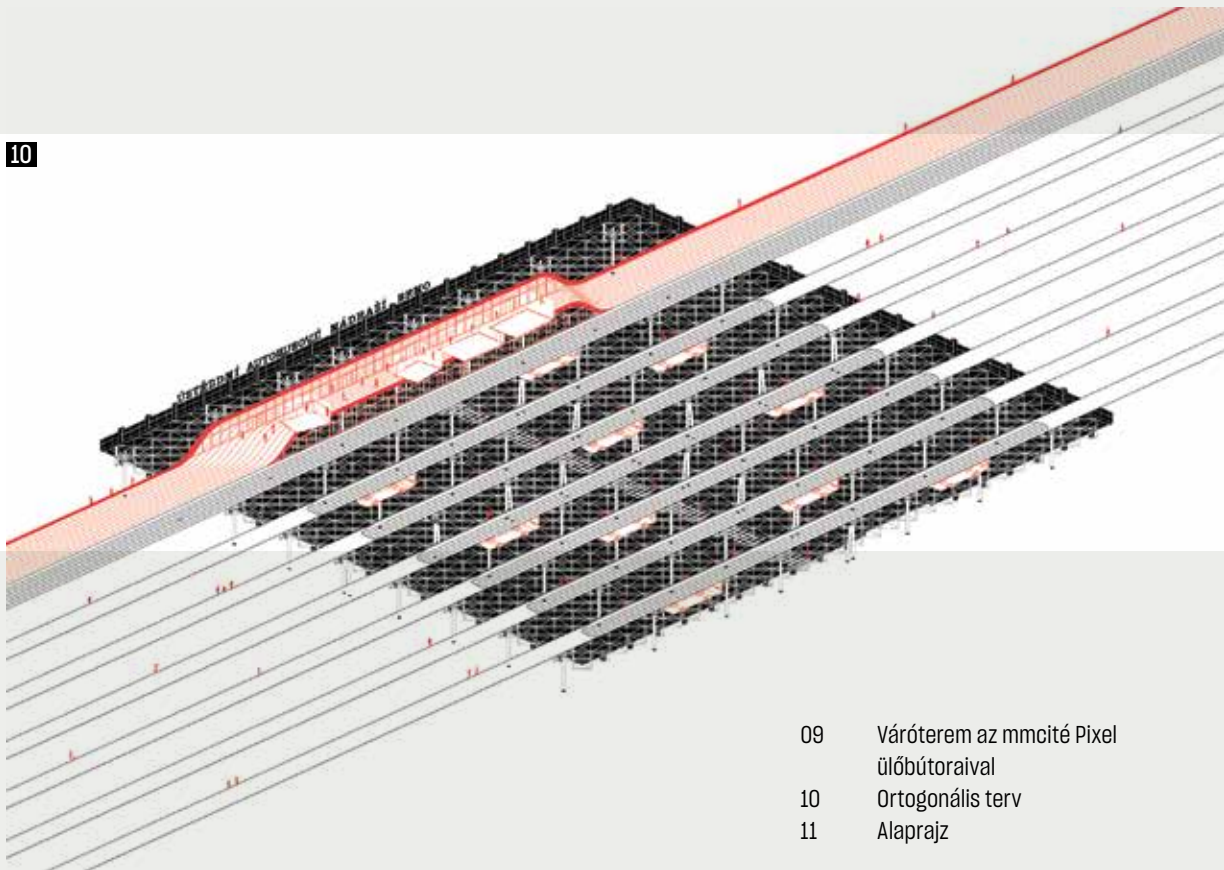
—Ugyanitt feltétlenül megjegyzendő, hogy csak ideiglenes megoldásról van szó, mivel napjainkban zajlik

10
1102
03

09

09

10

- 09 Váróterem az mmcíté Pixel
ülőbútorai
- 10 Ortogonális terv
- 11 Alaprajz

a jövőben a buszpályaudvarnak is helyet adó új brünni vasúti főpályaudvarra kiírt nemzetközi verseny második fordulója, amelynek győztesét idén júliusban hirdetik ki. A mai Zvonařka helyére pedig multifunkcionális épülettömb kerül majd.

— Chybík és Křiřtof építészek természetesen maradéktalanul tisztában vannak ezzel a tényvel, de ahogyan e cikk bevezetőjében is említettük, Brünnben a várostervezési projektek nem ritkán évtizedekig is elhúzódnak. Az építészek így nem ülnek ölbe tett kézzel, hanem a befektetővel együtt újabb, a '80-as években épült buszpályaudvar épületének átépítését célzó projekten dolgoznak. A Zvonařka közlekedési csomópont tehát még számos pozitív változásnak néz elébe, mielőtt végleg áthelyznék a Brünn déli központjába tervezett főpályaudvarhoz.

- A | Váróterem
- B | Első buszállás
- C | Központi átjáró

IRODALOM / REFERENCES

- [1] **Crhonek, Leoš:** *Bohuslav Fuchs, Celoživotní dílo*, Brno: Petrov, 1995, pp 40–41.
- [2] **Kudělka, Zdeněk:** *Bohuslav Fuchs*, Praha: Nakladatelství československých výtvarných umělců, 1966, pp 68–69.
- [3] **Kudělka, Zdeněk:** *Bohuslav Fuchs*, Praha: Nakladatelství československých výtvarných umělců, 1966, pp 105–106.
- [4] **Hlaváčková, Petra - Valdhansová, Lucie:** *Brno Architecture Manual, A Guide to Architecture 1946–1989*, Brno: House of Arts, 2020, p 29.
- [5] **Vallo, Matúš - Sadovský, Oliver:** *Urban Interventions*, Bratislava: Slovart, 2011, p 210.

PROJEKTVEZETŐ ÉPÍTÉS: Ondřej Švancara | ÉPÍTÉS MUNKATÁRSÁK: Ingrid Spáčilová, Adam Jung, Kryštof Foltýn, Martin Holý, Laura Emilija Druktenytė | MEGBÍZÓ: ČSAD Brno Holding, a. s. | STATIKA: PS Brno s.r.o. | ELEKTROMOS TERV: ENGIE Services a.s. | KÖZLEKEDÉSTERV: Jan Kašpar

- 01 A Szervita Square Building irodaház
- 02 A Szent Anna-templom és az Emerald Hotel és Lakóház

01

IDÉZETEK ÉS IDÉZŐJELEK

A SZERVITA TÉR JELENKORI ÁTALAKULÁSA

ÉPÍTÉSZ | ARCHITECT

Fekete Antal, Gellár László, Peschka Alfréd

FOTÓ | PHOTO

Bujnovszky Tamás

SZERZŐ | AUTHOR

Wettstein Domonkos

—A Szervita tér mára a pesti belváros egyik legdinamikusabban változó közterévé vált, ami egyszerre tükröződik a léptéke ellenére is mozgalmas térfalaiban, valamint a történelmi időtávban korszakról korszakra lezajló átalakulásaiban. A tér formálására a barokk, a klasszicizmus, a neoreneszánsz, a századfordulás és a modern építészet egyaránt hatással volt, és bár Zaha Hadid nagy ellenállást kiváltó amorf terve végül feledésbe merült, az ezredfordulót követő tendenciák sem hagyták érintetlenül a teret. Az elmúlt években ugyanis a háború utáni – és sokat vitatott – modern épületek helyén új stratégiákkal kísérletek meg a hányatott múltú tér integritásának helyreállítását, miközben a történelmi kontextusban megjelenő kortárs építészeti formák kérdése a hazai közéletben is aktuális témává vált.

—A „kortárs történetiség” elsősorban a rekonstrukciók és a szimbolikus építkezések kapcsán került előtérbe, bár a budapesti historikus városszövetben kialakuló foghíj-helyzetek talán még plasztikusabban fejezik ki a kontinuitás problémáját. Hogyan lehet egyszerre alkalmazkodni a történelmi kontextushoz és a jelen kor kihívásaihoz? A háború utáni Budapest történelmi szövetében kialakuló hiányok beépítésénél épp ez a kérdés vált a magyar modern építészet egyik feladatává, [1] majd a késő modern, posztmodern és az ezredfordulás irányzatok kísérleteztek a történelmi kontextushoz való alkalmazkodással. Az absztrakt koncepciók, a korszerű anyaghasználat és a historizáló részletképzést csak reflektáló formálás többnyire ambivalens érzéseket váltott ki a közízlésben, de az alkalmazkodóbb szándékkal közelítő kortárs téglá- és

01

vonalkód-architektúrák sem tudtak igazán meggyőző alternatívát adni. Ebben a diskurzusban a historizálás lehetősége állandó „kísértésként” jelentkezett, miközben ez a probléma egyáltalán nem tűnik hungarikumnak. A kortárs európai építészetben egyre karakteresebb irányzatok bontakoztak ki a klasszicizálás és a modernitás szintetizálására, elég csak az angol, holland és belga építészet konzervatív áramlataira gondolnunk. Ugyanakkor épp ezeket a tendenciákat teszi idézőjelbe a bázeli Stadtcasino közelmúltbeli átépítése, ahol provokatív gesztusként a historikus homlokzatok „egy az egyes másolatát” idézte meg a Herzog & de Meuron iroda, hogy a városi tér integritását helyreállítsa. [2] A helyzet érdekessége, hogy a Stadtcasinóra az első tervet ez esetben is Zaha Hadid készítette, amely szintén a helyi polgárság heves ellenállásába ütközött. Ezt követően állt elő a bázeli székhelyű építészpáros a replika koncepcióval, amely egyszerre ad ironikus választ a sztár-építészet önkényes formáira és a konzervatív közízlés igényeire. A modernitás és a történetiség dilemmája tehát nemcsak idehaza, de európai kontextusban is aktuális, épp ezért érdekes megvizsgálunk: a budapesti Szervita tér esetében hogyan viszonyultak a történelmi környezethez, milyen formálási stratégiákat alkalmaztak?

—Ahhoz, hogy megértsük a kortárs épületekben megidézhető tértörténelmi formákat, fel kell tárunk a tér rétegzettségét. A Szervita tér kialakulása a középkorig nyúlik vissza. A városszerkezetben a tér átmeneti, folyamatosan alakuló helyzetét jelzi, hogy pozíciója két eltérő korszak városfala közé esik. A tér létrejötté azonban nem egy

Wettstein, D. (2021):
QUOTES AND QUOTATION MARKS - THE
CONTEMPORARY TRANSFORMATION OF
SZERVITA SQUARE, BUDAPEST, HUNGARY
Metszet, Vol 12, No 4 (2021), pp 54-59,
<https://doi.org/10.33268/Met.2021.4.7>

Received: 09 June 2021

Accepted: 17 June 2021

Published: 01 July 2021

Abstract: Szervita Square in Budapest is noted for its dynamic rate of change, hosting baroque, classical, neo renaissance, turn of the century premodern and now amorphic modern designs. Attempts to “restore” the spatial and temporal continuity of this urban space, while working with different contemporary means, making clear formal references to the historical context of space. What they have in common is that the historical forms are not reinterpreted as a single model, but also adapted to the task and challenges of the present. Szervita Square's character perhaps lies in its continuous transformation, so it is likely that the new developments will not permanently fix.

02

organikus városfejlődési folyamat eredménye, hanem a névadó szervita rend városkép-alakító cselekménye. Amikor a szerviták a 18. század első felében elkezdtek építkezni, a templom előtti telket is megvásárolták, hogy ott közteret alakítsanak ki. [3] A szerviták ugyanakkor először még az Invalidus laktanya helyén álló dzsámiban rendezkedtek be, majd egy telekcsereét követően kezdték el a Szent Anna-templomot építeni. A 19. század második felében jelentősen átépül a templom és a rendház. Diescher József a templom homlokzatát neoreneszánsz stílusban tervezte át, és új, többszintes rendházat épített mellé, míg a templom másik oldalára kétszintes bazárt tervezett. [4]

—A teret határoló további épületek architektúrája a 19. század első felében kezdett kialakulni, az ekkor felépülő klasszicista épületek homlokzati ritmusa a későbbi épületek számára is kiindulást adott. A századfordulós irányzatokat reprezentáló épületeket a korszak jeles alkotói tervezték, közülük a Szénásy és Bárczai Áruházat Jónás Dávid és Zsigmond, a Török-bankházat Böhm Henrik és Hegedüs Ármin, a Leitersdorfer iroda- és lakóházat pedig Lajta Béla. [5] A térfal jellegét meghatározó homlokzatképzésükben a szecessziós és a premodern irányzatok közti átmenetek figyelhetők meg. A háborús pusztítások után jelentősen átalakult a tér. Bár a templomot megtartották, a rendház sérült épületét elbontották, helyére 1976-ban Jeney Lajos és Bán Ferenc tervei alapján épült fel a Belvárosi Távbeszélő Központ. A korszak ideológiáját és az egyház helyzetét egyaránt plasztikusan kifejezte a két épület egymásnak feszülő viszonya. A neoreneszánsz templom és a késő modern fém-üveg homlokzatú irodaház kettőse akarva-akaratlanul is a korszak reprezentatív utcaképévé vált. A Szervita tér korábbi

trapéz térfarmáját azonban nem a telefonközpont, hanem néhány évvel korábban a Szabó István tervei szerint elkészült, L beépítési formát követő OMFB iroda- és parkolóház formálta át. A beépítés nemcsak a tér alaprajzát négyzetesítette, de a középkori úthálózat pulzáló térkapcsolatait is torzította.

—A barokk, klasszicista, századfordulós és késő modern építészeti karaktereket kényszerűen ötvöző Szervita tér átalakulása az ezredfordulót követően kapott új lendületet. Nagy vitát kavart a Zaha Hadid irodája által készített amorf beépítési forma, amely a korszak sztárépítészet iránti ellentmondásos vágyakozásából fakadt. A történeti szövetet feszegető, landmarkszerű beépítés az utólagos átdolgozások ellenére lekerült a napirendről. [6] Budapest kortárs építészetében a Szervita tér jelentőségét egészen az elmúlt évekig paradox módon épp ez a meg nem valósult sztárépítészeti projekt adta. Bár később a Duna-parti Bálna vagy a Liget esetében már valóban meg is épültek azok a projektek, amelyek kifejezetten a nemzetközi sztárépítészet brandteremtő erejével kívánták felhelyezni Budapestet a turizmus térképére, a Szervita tér és Zaha Hadid konfliktusa volt az a pont, ahol a történeti városzövet értékét és megőrzését hosszabb távra is sikerült deklarálni. Ezt követően néhány évre elcsendesült a tér, csak a parkoló- és irodaház felújításáról lehetett hallani. [7] Az elmúlt években azonban ismét felgyorsultak az események, és a két késő modern épületet elbontották. Az új építési lehetőségeknek a tér két neuralgikus pontjára kellett választ adniuk: Hogyan lehet a szakrális és profán funkciókat egységes, zárt sorú térfalba rendezni? Valamint vissza lehet-e állítani a középkori térhálózat és a Szervita tér kapcsolatának korábbi dinamikáját?

02

03

04

—A Szervita Square Building terveit a korábbi, egymásra merőleges beépítési formát követő iroda- és parkolóház helyére készítette el Gellár László és Fekete Antal vezetésével a DVM Group. A dinamikus formálás új lehetőségeket nyitott a korábbi beépítési ellentmondások feloldására, miközben a nagyvonalú szerkesztés szükségszerűen új kérdéseket is felvet a középkori városszerkezet intim léptékű térstruktúrájához való illeszkedésben. Ez a kettősség a ház egészen érezhető. Egyrészt sikerült a térformák és téarányok organikus történelmi kapcsolatait továbbalakítani. Az absztrakt formálásból adódóan semmiféleképp nem rekonstruálásról van szó, bár a Szervita tér egykori trapéz alaprajza újra előállt, miközben a csatlakozó utcák és a tér találkozásainál dinamikus átmenetek alakultak ki. Ezt a téralakítási szándékot folytatja a külső és belső terek közötti kapcsolatok minél oldottabb megformálása. A két szint magas öblösödő előtérrel és a belső átrium köztér szerű kialakításával valóban feloldódik az átmenet, remélhetőleg a használat során is megtartják az épület földszinti terének publikus bejárhatóságát. Másfelől a dinamikus homlokzatformálás nagyvonalúsága, a két szint magas bejárati tér érezhetően túl is lendül a tér léptékén. Az íves üvegfelületek a szemközti premodern épületek karakteres nyílásfelületeit épületléptékű nagytással idézik vissza, miközben az új épület folytonos üvegfelületein a szemközti, kiemelkedő történelmi értéket képviselő

03

04

05

05

06

- 03 A tervezői szándék a szemközti századfordulós épületeket tükröző homlokzati felület kialakítása volt
- 04 Az építkezés során a köztér is megújult
- 05 A külső és belső tér kapcsolata a Szervita Square Building alaprajzi rendszerében
- 06 A téren különböző korszakok emlékei keverednek

századfordulós homlokzatok a maguk valóságában tükröződnek vissza. Visszafogott felületképzésével a kortárs épület a történeti homlokzatokat hangsúlyozza, és ebből a szempontból érdemes a korábbi, Zaha Hadid-féle, szintén dinamikus formálással dolgozó koncepcióval összevetni. Bár a szerkesztés és a high-tech formálás hasonló, a sztár-építészeti gesztusokat nélkülöző, szikárabb épület mind a városszövettel, mind a környező architektúrával alkalmazkodóbban viselkedik, miközben a lendületes formálás kettősségéből adódóan a homlokzati tagolás léptéke, anyaghasználata erős feszültséget generál a térfalak finom plaszticitásával, ritmikájával.

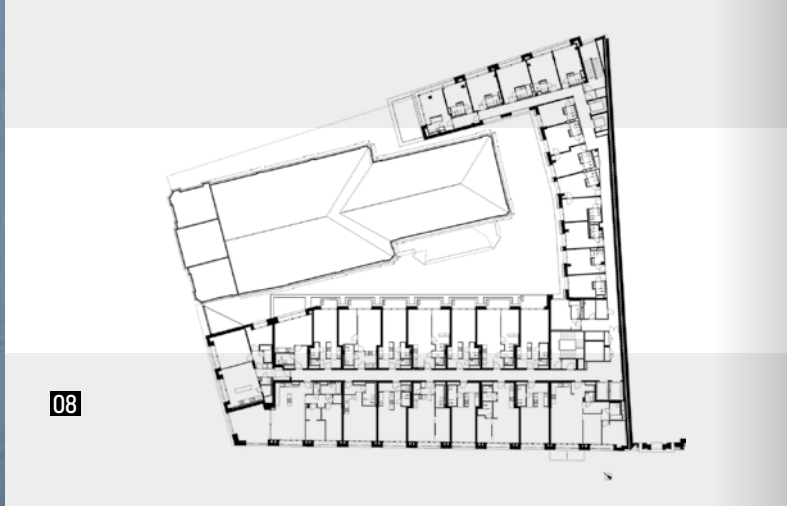
06

SZERVITA SQUARE BUILDING IRODAHÁZ

KONCEPCIÓ ÉS TERVTANÁCSI TERV, SZERZŐI FELÜGYELET: Fekete Antal, Dóczy Péter (Finta és Társai Építész Stúdió Kft.) | ÉPÍTÉSI ENGEDÉLYEZÉSI ÉS KIVITELI TERV: DVM Group Kft. | VEZETŐ TERVEZŐ: Gellár László | ÉPÍTÉSZ TERVEZŐK: Besenyei Balázs, Erdélyi Róbert, Ferenczi Huba, Kutasi-Kovács Petra, Lente Ildikó, Nagy Orsolya, Titkos Ádám | LÁTÁNYTERVEZÉS: Meszes Csanád, Lukács Stefán, Kovács Máttyás (DVM Group Kft.) | INGATLANFEJLESZTŐ: Horizon Development Kft.

07

08

09

—A körbefutó üvegfelületeken a történeti homlokzatok mellett az Emerald Residence új homlokzatai is vizsztatükröződnek. A Szent Anna-templom mellett álló ház az egykori telefonközpont, illetve a korábbi rendház helyén épült fel, tervei az Óbuda Építész Stúdióban Peschka Alfréd, Nemes Bertalan és Csernik Tamás vezetésével készültek el. Az új beépítés lehetőséget adott a templommal való konfliktusos viszony tisztázására. A feladat nem volt egyszerű, hisz egyszerre kellett a neoreneszánsz épülettömeget kiszabadítani a modern funkció fojtogató öleléséből, mindeközben megőrizni a térfal zártságát. A beépítés problémája mellett az is kérdést jelentett, megoldható-e a feladat a modern építészet eszközeivel, vagy a térfal egysége valamiféle historizáló kortárs tendencia megjelenését kívánja meg? A tervezők számára Dévényi Tamás tervtanácsai segítettek. [8] Javaslatára alaposan elemezték a térfal történetének homlokzati szerkesztéseit. Különösen Diescher rendházának szerkesztését. Végül a templom tömegével egyező, azt kiegyensúlyozó arányokat alakítottak ki, és sikerült az eredeti rendház három nyílástengelyét is visszaidézni. Az új épület már nagyobb távolságot

07

08

09

10

tart a templomtól, a kettő közé a zárt térfal kialakításához üveghártya került, amelyen az egykori rendház hiányzó homlokzatszakaszának grafikája jelenik meg. A templom körül feszes térarányú passzázs alakult ki, ennek átjárhatóságát érdemes lenne megőrizni, tovább gazdagítva a Szervita tér térstruktúráját és folytatva a Szervita Square Building külső-belső terek közötti kapcsolatrendszerét. A homlokzat racionális szerkesztése, hálós nyíláselrendezése egyszerre őrzi meg a modernitás autentikus forma-szerkezet rendszerét, miközben a lyukarchitektúra a történeti építészet klasszikus arányaira is reflektál.

—A Szervita tér térbeli és időbeli folytonosságának „helyreállítására” tett kísérletek, bár eltérő kortárs eszközökkel dolgoznak, egyértelmű formai utalásokat tesznek a tér történeti kontextusára. Közös bennük, hogy a történeti formákat nem egy az egyes modellként, hanem a jelen feladatához, kihívásaihoz is alkalmazkodva értelmezik át. A Szervita tér karaktere talán épp a folyamatos átalakulásában rejlik, ezért vélhetően az új beépítések sem fogják véglegesen rögzíteni a tér alakzatait.

- 07 Az egykori rendház homlokzatának megidézése
- 08 Emerald Hotel és Lakóház - alaprajz
- 09 A Szent Anna-templom új kontextusa
- 10 A homlokzati osztás az egykori rendház architektúráját értelmezi újra

10

EMERALD HOTEL ÉS LAKÓHÁZ

ÉPÍTÉSZ: Peschka Alfréd | MEGBÍZÓ: BigGeorge Property | TERVEZŐK: Nemes Bertalan, Csernik Tamás (Óbuda Építész Stúdió Kft.) | PROJEKTIGAZGATÓ ÉPÍTÉSZ: Miklóshalmi Zsolt | ÉPÍTÉSZ MUNKATÁRSÁK: Kákóczki Norbert, Remenár Tamás, Gyulai Krisztina, Kovács Kornélia, Lipcsei Csilla, Nagy Zoltán, Owczarek Adrienn | ÉPÍTÉSZ KONZULENS: Dévényi Tamás | TARTÓSZERKEZETEK: Dr. Almási József, Varvasovszky Péter | ÉPÜLETGÉPÉSZET: Pavlics György | ÉPÜLETVILAMOSSÁG: Kun Gábor, Szalai Viktor | GYENGEÁRAM: Ritzl András | ÉPÜLETSZERKEZET: Horváth László | TŰZVÉDELEM: Takács Lajos Gábor | KERTTERVEZŐ: Csaba Kinga

IRODALOM / REFERENCES

- [1] Simon, Mariann: „Arculátváltás: budapesti foghíjbeépítések 1956 után”, *Műemlékvédelem*, Vol 50, No 5 (2006), pp 199-206.
- [2] Wettstein, Domonkos: „Tér-idő illúziók - Mintha egy Esterházy-regényben járnánk, Herzog & de Meuron: Stadtcasino Basel”, *Metszet*, Vol 11, No 5 (2020), pp 38-43.
- [3] Dévényi, Tamás: „Lakóépület és boutique hotel a Szervita téren.” *Építészfórum*, 2018-08-15, hozzáférhető: <<https://epiteszforum.hu/lakoepulet-es-boutique-hotel-a-szervita-teren>> [utolsó belépés: 2021-06-05].
- [4] Guzsik, Tamás: „A budapesti Szervita templom és kolostor építéstörténete”, *Művészettörténeti Értesítő*, Vol 22, No 1 (1973), pp 1-21.
- [5] „Tértörténet”, *Építészfórum*, 2019-09-18, hozzáférhető: <<https://epiteszforum.hu/tertortenet-szervita-square-buliding1>> [utolsó belépés: 2021-06-05].
- [6] Habá, Péter - Marinov, Péter: „A Zaha Hadid Architects módosította a Szervita téri terveket”, *Építészfórum*, 2008-02-25, hozzáférhető: <<https://epiteszforum.hu/a-zaha-hadid-architects-modosította-a-szervita-teri-terveket>> [utolsó belépés: 2021-06-05].
- [7] Kovács, Dániel: „Felújítanak a szervita téri irodaházat és parkolóházat”, *Hg.hu*, 2013-01-30, hozzáférhető: <<http://hg.hu/ciikkek/varos/15292-felujitanak-a-szervita-teri-irodahazat-es-parkolohazat>> [utolsó belépés: 2021-06-05].
- [8] Dévényi, Tamás: „Lakóépület és boutique hotel a Szervita téren” *Építészfórum*, 2018-08-15, hozzáférhető: <<https://epiteszforum.hu/lakoepulet-es-boutique-hotel-a-szervita-teren>> [utolsó belépés: 2021-06-05].

A HENNING LARSEN

ÉPÍTÉSZIRODA NYERTE AZ ÚJ HØJVANGEN TEMPLOM TERVPÁLYÁZATOT

SZERZŐ | Burián Gergő

—Első díjat nyert a Højvangen templom tervezésére kiírt tervpályázaton a Henning Larsen Építésziroda. Az épület az egyetlen templom lesz, amelyet a Skanderborg központú plébániaterületen az elmúlt 500 évben építettek. A dániai Højvangen dinamikus növekvő lakónegyedbe tervezett templomot 2024. év végére szeretnék befejezni, és ha felépül az építmény, új nyilvános közösségi hely is lesz egyben. A Henning Larsen Építésziroda legismertebb épületei a szaúd-arábiai Rijádban álló külügyminisztériumi épület és Izland fővárosában, Reykjavíkban a Harpa koncertterem és konferencia-központ. (2008-ban voltak az Építészkongresszuson - a szerk.)

01

—Az építésziroda elképzelései szerint az új, 1500 m²-es Højvangen templom tisztelettel adózik „a helyi tájnak és a dán építkezési hagyományoknak, ugyanakkor utat nyit a modernebb egyházi élmény felé”. Az irodának nagy tapasztalata van a szakrális terek létrehozásában, legutóbb a Herlev Kórházi Hitközpont, az Enghøj templom és a Ringsted Községi Krematórium tervpályázaton érték el első díjat. A Højvangen templomnál „flexibilis tereket hoztak létre, melyek a vallásos szertartások mellett a közösségi események színterei is lehetnek”. A flexibilitás igénye következtében új térhasználati módszerek születtek, újfajta templomhasználatra inspirálják a felhasználókat, és kibővítették a tipikus templomi funkciókat. Ugyan hagyományos építészeti elemeket és kivitelezési módszereket alkalmaztak, a projekt újfajta, korszerűbb vallási élmény teremthet.

—„Az új højvangeni templommal hűek akartunk lenni a teológiai hagyományokhoz, és egyúttal újra szerettük volna értelmezni a jelenlegi és a jövőbeli igények alapján a templomépítészeti: olyan tereket terveztünk, amelyek generációkon átívelve mind a mindennapi életnek, mind az egyes családi ünnepeknek, az örömeink és a gyászunk is helyet tudnak adni”

—Kívülről a højvangeni templom szabadon álló, négyzet alaprajzú pavilonként jelenik meg, a már meglévő templomhoz részben föld alatti folyosón keresztül kapcsolódik.

A hagyományos templomhajóval, fő- és oldalhajós kialakítással ellentétben a templomnak nincs eleje vagy hátulja, fő- vagy mellékhomlokzata. A kereszt az egyetlen állandó, fix berendezési tárgy, amely a templom középpontjában helyezkedik el. Innen kilátás nyílik az erdőre, a templomtoronyra, a temetőre és a meglévő, régi templomépületre is. A nagy, négyzet alakú központi terem különféle események lebonyolítására alkalmas, változó intimitással vagy nyitottsággal, amelyet a ferde térfélmény, a dőlt falak is támogatnak. A belsőben a hagyományos anyagok, például a téglák, a tölgy és a sárgaréz alkalmazása nyugodt és időtálló légkört teremtenek, biztosítva generációkon keresztül a templom hosszú használhatóságát.

—A Henning Larsen Architects minden oldalról aktiválta, funkciókkal látta el a templom homlokzatát. Az épület karakterét az oszlopos, faltestes homlokzat adja, amely fülkékben ülőhelyek lettek kialakítva a beltérben, ahol a látogatók és a hívők nyugalmat és békét kereshetnek, beszélgethetnek, vagy csak a természetben gyönyörködhetnek az üvegezett felületeken keresztül. A függőleges

02

03

01-03 Új templomépület, Højvangen, Dánia - Henning Larsen Architects, első díjas pályamű

faltestek geometriája a napszakoknak és a fény beesési szögének megfelelően változik. A parkosított környezet és a templomudvar a környékbeli lakosok számára, szabadtéri tevékenységeknek és rendezvényeknek nyújt helyet.

—A pályaművet a Henning Larsen Architects szoros együttműködésben készítette az Espen Surnevik, Schul Landskab és Rambøll építészirodákkal. Az új Højvangen templommal a Henning Larsen Architects folytatta a dániai templom- és vallási épületek tervezési hagyományát. A Højvangen templom új eleme lesz az építésziroda több évtizedes vallásiépület-portfóliójának.

KÉPENKÉNT,

VÁLOGATÁS A KÖZELMÚLT PÁLYÁZATI TERVEIBŐL:

04

05

AMIKRE ÉRDEMES FIGYELNI

KÖZELEDŐ HATÁRIDŐVEL LEADHATÓ PÁLYÁZATOK:

Sarkvidéki hotel, Rovaniemi, Finnország, Fiatal Építészek Pályázata
beadási határidő | **2021. 07. 17.**

Új Kangszo-ku Kormányzati Irodaépület, Szöul, Dél-Korea
beadási határidő | **2021. 07. 30.**

Makasiiniranta Déli Kikötő átalakítása, Helsinki, Finnország
beadási határidő | **2021. 12. 10.**

A bejruti kikötő megújítása, Libanoni Köztársaság
beadási határidő | **2022. 02. 14.**

06

07

- 04 Göteborg egyetemi könyvtár, Svédország - COBE, első díjas pályamű
- 05 Pekingi kiállítóközpont bővítése, Kína - Zaha Hadid Architects, első díjas pályamű
- 06 FX Mayr wellnessközpont, Vencsou, Kína - AIM Architecture, The Architectural Review Jövőbeli Projekt Díj, 2021, összesített első díj
- 07 Sara Hildén Művészeti Múzeum, Tampere, Finnország - Janne Hovi Architects, első díjas pályamű

ÉPÍTÉSZIRODA KÖRFORGÁSBAN

„Amit lehet, használj fel újra, ne burkolj, ne fess semmit csak azért, hogy szép legyen!”

—A Bánáti + Hartvig Építész Iroda (BH) az elmúlt évek során folyamatosan bővült, kinőtte Vaskapu utcai irodáját. Új irodaépületre lett szüksége, amelyet a BH építészeti saját magunknak terveztek. Nagy kihívás volt ez, hiszen önmaguk megbízójaként lehetőségük nyílt olyan épületet létrehozni, amelyen megmutatják azt az építészeti szemléletmódot, melyet teljes mértékben magukénak érznek. Az iroda így a lehetőségekhez mérten a legkisebb környezeti terhelés mellett készült, a körforgásos építészet irányelveit követve.

—Amellett, hogy egy új épület felépítése során hatalmas mennyiségű hulladék keletkezik, a munkálatok jelentős CO₂-kibocsátással is járnak az építőanyagok előállítását és mozgatása miatt. Egyebek mellett ezért is volt egyértelmű, hogy a tervezők nem terhelik a környezetet új épülettel; mindenképp egy már meglévő, régi épületet akartak újrahasznosítani. Hosszas keresés és számos épületlátogatás után találtak rá az iroda új otthonára: a Fehérvári út 38. alatt álló karakteres épület bizonyult minden szempontból megfelelőnek.

—Az épület egykor a sokak által kedvelt Alba Regia étteremnek adott otthont. A vendéglátóhely a közeli lakótelepet kiszolgáló infrastruktúra részeként jött létre az 1960-as években. Az évek során az étterem és az annak helyet adó épület is sokat változott. Bár az Alba Regia mára csak csekély szeletét foglalja el az

épületnek, a mai napig kedvelt helye a 11. kerületieknek. A lapostetős ház többi részében különféle kereskedelmi egységek követték egymást, míg 2019-ben a BH meg nem vásárolta. Az adásvétel pillanatában az épület használaton kívül állt és jelentős felújításra szorult. A renovációval amellett, hogy az épület megmenekült, a környék épített környezetének nívója is emelkedett.

—A Cambridge Econometrics közgazdasági elemzőjének becslése szerint ha a BH nem felújít, hanem újonnan épít egy ugyanolyan adottságokkal rendelkező épületet, mint ami az iroda új otthonává vált, akkor a munkálatok során a szükséges építőanyagok előállítása 375,8 tonna, az anyagok szállítása pedig körülbelül 8,2 tonna CO₂-kibocsátással járt volna. Hartvig Áron kutatása alapján egy háromszintes, 467 m² alapterületű új iroda felépítéséből származó CO₂-kibocsátást egy kisebb erdő, 384 fa egy évszázad alatt képes elnyelni, egy átlagos fa ugyanis száz év alatt nyel el körülbelül egy tonna CO₂-t. [1]

—Amellett, hogy egy meglévő épület lett felújítva, az építésszek több, bontásra ítélt építőelemet – akár eltérő funkció szerint – vissza is építettek az épületbe. A külső nyílászárók például már nem feleltek meg az energiahatékony szigetelés elvárásainak, ezért cserére szorultak. Az acélszerkezetű üvegportálok azonban jó állapotban voltak, így az alagsori tárgyalótermek válaszfalaiként születtek újjá. Hasonló történt az üvegtéglákkal is, melyek, bár az emeleti falakból ki lettek bontva, szintén a tárgyalók elválasztásában kaptak szerepet. Hosszas szakmai eszmecsere eredményeként néhány régi radiátort is sikerült megmenteni, így a hideg hónapokban azok ismét működésbe léphetnek.

—Ezek a döntések egyes esetekben nem esztétikai szempontok mentén születtek meg. Így például a tárgyalótermek acélszerkezetű válaszfalaik osztása több ponton is „megbicsaklik”, és a megmentett, valamint az új radiátorok együttese sem mutat egységes képet. Hosszú távon azonban ezt a szemléletet tartják kifizetődőnek a tervezők, meglátásuk szerint ugyanis fontos, hogy ne vegyünk újat a helyett, amit újra lehet hasznosítani.

SZERZŐ |
Molnár Zsuzsanna

ROVATSZERKESZTŐ

www.hugbc.hu

—A környezetbarát és körforgásos építészet elveit követve egy olyan – ma még talán szokatlan – döntést is hoztak a tervezők, hogy csak az esztétikum kedvéért semmit nem burkolnak és nem festenek le. Ennek megfelelően a bontás során feltárult felületek bontott állapotukban maradtak: a betongerendák nem kaptak borítást, a nyerstégla-falakra nem került festék. Ez a gesztus amellest, hogy a környezet kímélését célozza, az épület történetébe is betekintést nyújt. Látni engedi az elmúlt hatvan év során zajlott átalakítások nyomait, a gondos és olykor gondatlan kezek munkáját.

—Az újonnan beépített elemek is eredeti formájukat mutatják, így a mennyezeti hangszigetelő táblák vagy a gépészet sem kapott burkolatot. Egyedül ott fedtek be felületet, ahol az építészetileg elengedhetetlen volt, így például az alagsorban vízszigetelés került a falakra. A precízen beépített új építőanyagok és a nyers őszinteséget sugalló eredeti elemek együttese újfajta, ám koherens esztétikát eredményez.

—A körforgásos építészet irányelveinek követése mellett a munkatársak jóllétének szem előtt tartása is kiemelt szempont volt. Az iroda vezetői számára elsődleges, hogy a kollégák érezzék sajátjuknak az épületet. Ezért az a döntés született, hogy az épület átalakítását célzó tervezői pályázatot a munkatársak körében hirdették meg. A felhívás így szólt: „az ötletpályázat az épület felújításáról, átalakításáról, bővítéséről, építészeti megfogalmazásáról szól, az ütemezhetőség bemutatásával. Cél, hogy a BH új irodájában mint »második otthonunkban« inspiratív környezetet találjunk magunknak, mely még jobb egyéni és csapatteljesítményre ösztönöz minden itt dolgozót.” A felhívásra hét pályamű érkezett, melyek közül Lőcsei Vera terve valósult meg.

—A nyertes pályamű nagy figyelmet fordított a természetes fény jelenlétére az irodában, továbbá az épület transzparenciájára. Amellett, hogy ezáltal az épületet körülvevő park és zöldterület aktív részévé vált a térnek, a gesztus többletjelentéssel is bír. A BH életében a transzparencia ugyanis egyéb értelemben is jelen van: a munkatársak rendszeresen értesülnek az iroda életében zajló eseményekről, bizonyos kérdések esetében ők maguk is formálói, alakítói a történéseknek. Az átlátható kommunikáció része a mindennapoknak. Ez a szemlélet jelenik meg az iroda kialakításában, megformálásában. Ahol az épület statikája engedte, a meglévő falakat elbontották, helyüket nyílászáró vette át. Az átláthatóság a beltérekben is megfigyelhető. A szintek egy légteret képeznek, egymással aktív összeköttetésben állnak. A munkaállomások egy térben kapnak helyet, a vezetőség sem különül el, nem válik elérhetetlenné a kollégák számára. A tárgyalók üvegfalal vannak elválasztva egymástól és a közösségi terektől, így látható, nyomon követhető, hogy mi történik ezekben a helyiségekben. Ily módon fizikailag és átvitt értelemben is transzparens tér jött létre.

—Az irodaépületről összességében elmondható, hogy remek példája annak, miként adható új élet egy használaton kívüli épületnek a körforgásos építészet eszközeit használva, az épület hatvanéves történetébe is betekintést nyújtva, mindezzel követendő példát mutatva az építészet fenntarthatóvá tételében

IRODALOM / REFERENCES

- [1] Hartvig, Áron Dénes: „Az építkezések CO₂-kibocsátásának csökkentése felújításon keresztül”, hozzáférhető: <<https://bh.hu/egyeb/az-epitkezések-co2-kibocsátásának-csökkentése-felújításon-keresztül/>> [utolsó belépés: 2021-06-14].

GENERÁLTERVEZŐ: Bánáti + Hartvig Építész Iroda Kft. | VEZETŐ TERVEZŐK: Bánáti Béla, Hartvig Lajos | PROJEKTVEZETŐ: Kiss Noémi | TERVEZŐ ÉPÍTÉSZEK: Lőcsei Vera, Sánta Bendegúz | KIVITELEZÉS I. ÜTEM: Exedra Kivitelező, Tervező Kft. | KIVITELEZÉS II. ÜTEM: EB Hungary Invest Kft. | STATIKA: Reticolo Kft. | GÉPÉSZET: Hano-Plan Kft. | ELEKTROMOSSÁG: Provill Kft. | TŰZVÉDELMELEM: Ventor Tűzvédelmi Kft. | GEODÉZIA: Georéka Bt. | BELSŐÉPÍTÉSZEK: MádiLancos Studio Építésziroda Kft. | ÉPÜLETSZERKEZET ÉS SZIGETELÉS: FRT Raszter Építésziroda Kft. | AKUSZTIKA: '95 Apszis Bt. | ÉPÍTÉS MŰSZAKI ELLENŐRZÉS, LEBONYOLÍTÁS: Bánáti + Hartvig Építész Iroda Kft. | GÉPÉSZ MŰSZAKI ELLENŐRZÉS: Hano-Plan Kft. | ELEKTROMOS MŰSZAKI ELLENŐRZÉS: Kelevill Bt.

B. Kóródy, Anna: DIAMOND POLISHING

Citation: Metszet, Vol 12, No 4 (2021), pp 16-23, DOI: 10.33268/Met.2021.4.1

IMMACULATE CONCEPTION OF THE VIRGIN MARY CHURCH RESTORATION, MÁRIAPÓCS, HUNGARY |

Architect: **ZOLTÁN WITTINGER**

Máriapócs is famous as a place of pilgrimage, especially for its baroque church, where a church on this site dates to the 14th century. The exercise here involved

complex technical issues, damp proofing and stabilising structures in addition to work on the architectural character. The latter concerning minor yet important changes

to the roofline, interior arrangement, and treatment of surfaces.

Dennis, Michael: REHEARSAL FOR THE CITY

Citation: Metszet, Vol 12, No 4 (2021), pp 24-29, DOI: 10.33268/Met.2021.4.2

UNIVERSITY CAMPUS DESIGNS | Architect: **MICHAEL DENNIS**

For centuries, architecture had an integral relationship with the city. Contiguous buildings defined blocks, streets, and squares—the public space of the city. Only the most important civic buildings were free-standing objects. Modern architecture reversed this, however, and anti-urban

private icons replaced urban space. American universities have been one of our most original and poignant models of urban form. The point is that campus design is urban design, and urban design is the design and management of the public realm—i.e., public spaces—rather more than

the private realm of individual buildings. The principles of these projects have become even more important as the contemporary environmental crisis emphasizes the value of compact urban development.

Terragni, Attilio: TWO CREATIONS

Citation: Metszet, Vol 12, No 4 (2021), pp 30-35, DOI: 10.33268/Met.2021.4.3

PORDOI 5 OFFICE BUILDING AND ULYSSES | Architect: **ATTILIO TERRAGNI**

We have derived the organizational criteria of the facade from the study of drawings by the Dutch architect Teo van Doesburg. His works on the theme of the diagonal, entitled „Studies for a composition”, which we have interpreted as an expression of the diagonal line in relation to the orthogonal grid. As in the stories of Bruno Schulz, the great Polish writer, Pordoi 5 also belongs to a path of fantasy, which joins with the

weapons of colour and proportions the usual functional reduction of life. To one facade we assigned a memory function using slabs of black reflective Plexiglas. The fragments of Plexiglas indicate that matter and light are all that we have to express our creativity, our memories, and our astonishment of the boundaries of the fantastic.

Ulysses: a world with more ‘water as possible. A world of circular paths, transparent and therefore unpredictable. Travel. Mission. Appear, disappear, appear, disappear, crystal ball and divine bosom .. journey of a return to earth, return to earth ..of which we are still passengers .... and responsible.

Timaffy-Touko, Lilla: MEDIEVAL EXTERIOR MODERN INTERIOR

Citation: Metszet, Vol 12, No 4 (2021), pp 36-41, DOI: 10.33268/Met.2021.4.4

KUOKKLA CHURCH, JYVASKYLA, FINNLAND | Architects: **ANSSI LASSILA**

Dressed from top to tail in natural hand tooled slate this church takes its dynamic inspired form from the Finnish gothic, to create a church like church. Whilst the

three-level interior is of fine crafted pine and textiles. Creating a bright interior place of worship lit from above. The delicate use of a pine basket like vault helps accentuate

the play on light and shadow facing the altar which stands before a sculptural wall representing Jesus breaking bread.

Scofidio, Ricardo: WING LINE

Citation: Metszet, Vol 12, No 4 (2021), pp 42-47, DOI: 10.33268/Met.2021.4.5

THE HIGH LINE, NEW YORK, USA | Architects: **RICARDO SCOFIDIO, ELIZABETH DILLER, CHARLES RENFRO, BENJAMIN GILMARTIN**

Taking possession, pixelating, then readdressing a post-industrial ruin to create a new order of urban space has led the way in how to create strategic interventions

in an already dynamic city. Adapting the former route of a railway to create a public footpath also led to the need to reintroduce vegetation to the city, A soft/hard

approach to urbanism, eventually linking important nodes in the city.

Šmídek, Petr: BRNO'S NEW WAVE

Citation: Metszet, Vol 12, No 4 (2021), pp 48-53, DOI: 10.33268/Met.2021.4.6

ZVONÁŘKA CENTRAL BUS STATION, BRNO, CZECH REPUBLIC | Architect: **ONDŘEJ CHYBÍK, MICHAL KRIŠTOF**

First impressions can, as suggested, only be made once. Here the softening of Brno's Brutalist central bus station required a fine balance between the hard facts of the

past and the need for a positive future message. The gesture of a wave being introduced to the design, exaggerated in red, is supported by well researched use

of led lighting. The latter seems to ease up the heaviness of brutalist concrete letting it float above the public space it protects.

Wettstein, Domonkos: QUOTES AND QUOTATION MARKS

Citation: Metszet, Vol 12, No 4 (2021), pp 54-59, DOI: 10.33268/Met.2021.4.7

THE CONTEMPORARY TRANSFORMATION OF SZERVITA SQUARE, BUDAPEST, HUNGARY | ARTICLE: **DOMONKOS WETTSTEIN**

Szervita Square in Budapest is noted for its dynamic rate of change, hosting baroque, classical, neo renaissance, turn of the century premodern and now amorphic modern designs. Attempts to “restore” the spatial and temporal continuity of this

urban space, while working with different contemporary means, making clear formal references to the historical context of space. What they have in common is that the historical forms are not reinterpreted as a single model, but also adapted to the task

and challenges of the present. Szervita Square's character perhaps lies in its continuous transformation, so it is likely that the new developments will not permanently fix the form of the space either.

Nemzetközi Építészkongresszus 2021 | Budapest

JÚLIUS
02.
PÉNTEK

HELYSZÍN: Operaház Eiffel Műhelyház

KURÁTOR |
Magyar Péter professor emeritus
1989 és 2011 között három amerikai
egyetem építésziskolájának igazgatója

LEVEZETŐ ELNÖK |

Krizsán András,
a MÉSZ elnöke

AKKREDITÁCIÓ | MÉK 3,5 pont (2021/62)

TÉMA | MELYIK MÚLT VEZET A JÖVŐBE?

Michael Dennis (MIT, USA)

Attilio Terragni (Studio Terragni, Milano)

Anssi Lassila (OOPEAA, Seinäjoki, Helsinki)

Charles Renfro (Diller Scofidio + Renfro, New York)

Marosi Miklós (Köztű, Budapest)

JELENTKEZÉS |

a www.tervlap.hu portálon jobbra fent
a Konferencianaptárban kattintson
a programra (2021. július 2. - Nemzetközi
Építészkongresszus 2021 (MÉK 3,5 pont))

RÉSZVÉTELI DÍJ |

2021. június 21-ig történő jelentkezés
és befizetés esetén:
19.685 Ft + áfa (bruttó 25.000 Ft)

2021. június 21. után történő jelentkezéskor,
illetve a helyszínen:
25.000 Ft + áfa (bruttó 31.750 Ft)
(A részvételi díj bruttó 14.384 Ft étkezési
szolgáltatást tartalmaz)

Lehetőség van támogatói jegy vásárlására,
mely esetén a számla nem tartalmaz
áthárított étkezési szolgáltatást. Ennek díja:
32.000 Ft + áfa (bruttó 40.640 Ft)

FŐSZPONZOR

KIEMELT TÁMOGATÓK

ALLKÖNIGSTAHL

SZAKMAI TÁMOGATÓK

CHYBIK, ONDŘEJ

DENNIS, MICHAEL

FEKETE ANTAL

GELLÁR LÁSZLÓ

KRISTOF, MICHAL

LASSILA, ANSSI

PESCHKA ALFRÉD

RENFRO, CHARLES

TERRAGNI, ATTILIO

WITTINGER ZOLTÁN

TERVEZŐK

Chybič, Ondřej

2004-ben kezdte tanulmányait a Brünni Műszaki Egyetem Építész-mérnöki Karán. 2008–11 között az Aeadas Los Angeles, USA külső munkatársa, és számos cseh és nemzetközi irodának dolgozik. 2010-ben alapítja Michal Krištoffal a CHYBIK+KRISTOF Architects & Urban Designers irodát. 2017-ben a Cseh Építészeti Díj finalistája, az Építészeti Grand Prix nyertese.

Dennis, Michael

Michael Dennis 1970-től a New York-i Ithacában, 1981-től Bostonban tervez. A Santa Barbara-i Kaliforniai Egyetem Művészeti Múzeumának tervezését 1983-ban nyerte el, majd a The Carnegie Mellon Campus tervezését, melyért 1988-ban több díjat nyert. 1992 óta az MIT építészprofesszora. 2011-ben megkapta a rangos GNU Athena-érmet az urbanizmushoz való hozzájárulásáért.

Fekete Antal

1980-ban diplomázott diplomadíjjal a Budapesti Műszaki Egyetem Építész-mérnöki Karán és 1986-ban a MÉSZ Mesteriskolán. 1980–1994 között a Lakóterv, 1995 óta a Finta és Társai Építész Stúdió munkatársa. 2000-ben kapott Ybl-díjat.

Gellár László

Építész-mérnök, vezető tervező, 1991-ben végzett a BME Építész-mérnöki Karán, 2009-től épületenergetikai szakértő. 1992–1994 között építész gyakornok, a BESIX Ltd. Brussels, majd a BECCO tervezője. 1998–2008 között projektvezető a Stúdió 100 irodánál. 2012 óta a DVM Group vezető tervezője.

Krištof, Michal

A Brünni Műszaki Egyetem Építész-mérnöki Karán tanult, 2011-ben szerzett oklevelet. 2010-ben a Bjarke Ingels Groupnál gyakornok, majd megalapítja a CHYBIK+KRISTOF Architects & Urban Designers irodát Ondřej Chybič társával. Rengeteg tervpályázaton nyert, 2017-ben a Cseh Építészeti Díj finalistája, az Építészeti Grand Prix nyertese.

Lassila, Anssi

Az OoPEAA Office for Peripheral alapítója és igazgatója. Diákpályázaton nyerte el a Kársämäki zsindegyház tervezését, mely azonnal nemzetközi elismerést kapott. 2015-ben megkapta az Év faépülete díjat

és az Év lakóháza díjat, valamint a 2016-os kanadai faipari tervezési és építési díjat. Számos más elismerést kapott belföldön és nemzetközi szinten is az iroda.

Peschka Alfréd Vilmos

1991-ben szerzett Diplomadíjjal elismert diplomát a BME Építész-mérnöki Karán. 1994–1996 között végezte el a Mesteriskolát. 1991-től a Lakó- és Kommunális Épület Tervező Vállalatnál, majd a Finta Stúdióban dolgozik. 2003-tól az Óbuda Építész Stúdió ügyvezetője és vezető tervezője. 2021-től a Közti Zrt. tervezési igazgatóhelyettese. 2020 óta a Magyar Művészeti Akadémia köztesületi tagja. 2019-ben Ybl Miklós-díjban részesült.

Renfro, Charles

Charles Renfro 2004-ben lett a világhírű, elsősorban múzeumtervezéseiről ismert Diller Scofidio + Renfro partnere. Az innovatív és kísérleti művészetet és formatervezést bemutató nonprofit szervezet, a BOFFO társelnöke, és kétszer is elismerték az Out100 listával. A New York-i Vizuális Művészetek Iskolájának oktatója.

Terragni, Attilio

1989 óta vezeti saját stúdióját. A milánói Műszaki Egyetem elvégzése után Daniel Libeskind asszisztense és partnere volt, a berlini Zsidó Múzeum nyertes tervével foglalkozik. 1997-től három évig élt Melbourne-ben a Federation Square építése kapcsán, majd megalapította a Cityedge néven Daniel Libeskind olasz partnercégét. Jelenleg a milánói Műszaki Főiskolán tanít. Művészi tevékenységét nemrégiben Milánóban mutatták be, számos könyve megjelent.

Wittinger Zoltán

Okleveles építész-mérnök, vezető tervező, műemléki szakértő. 1990-ben az Ybl Miklós Főiskolán, majd 1994-ben a BME Építész-mérnöki Karán diplomázott. A BME műemlékvédelmi szakmérnöki képzésén 2004-ben abszolutóriumot szerzett. 1998-ig Ekler Dezső irodájában, majd Koris János mellett az ÁMRK-ban dolgozott. Jelenleg a Nemzeti Örökségvédelmi Fejlesztési Nonprofit Kft. Műemlékfejlesztési Főosztály Tervezési Osztályát vezeti. ICOMOS díjat kapott, munkáját a Magyar Érdemrend lovagkeresztje kitüntetéssel ismerték el.

SZERZŐK

B. Kóródy Anna PhD

Építész-mérnök, műemlékvédelmi szakmérnök. MTA-OTDT Pro Scientia aranyérmes, Kállai Ernő-ösztöndíjas. A BME Építész-mérnöki Karán végzett 2011-ben Hauszmann-diplomadíjjal. A kortárs építészet és műemlékvédelem kutatója, 2016-ban szerezte meg a PhD-fokozatot kortárs spanyol örökségvédelem témakörben írt disszertációjával. 2015 óta a Forster Központban, majd annak utódintézményeiben dolgozik tervezőként.

Burián Gergő

2008-ban szerzett diplomát a BME Építész-mérnöki Karán. 2008 óta a Mérték Építészeti Stúdió Paulinyi-Reith műterem munkatársa, 2013 óta műteremvezető. 2010 óta BREEAM nemzetközi minősítő. 2013-ban mérnök-közgazdász diplomát szerzett. 2014 óta a MOME Építőművészet DLA-képzés résztvevője.

Šmídek, Petr

Építész, a brnói BUT-n és a prágai AFÁ-n végzett, majd külföldi tanulmányúton vett részt Németországban, Szlovéniában és az USA-ban. 2001 óta az archiweb.cz építészeti portál külföldi rovatának vezetője. Az FAA TUL oktatója volt, jelenleg kortárs építészetet oktat a BUT építészkarán Brnóban. Az Intro magazin szerkesztőbizottsági tagja.

Timaffy-Touko Lilla

Újságíró, építőipari és biztonságtechnika szakújságíró. A Bautrend és az Árgus szaklapok, valamint a homeinfo.hu és a securinfo.hu volt főszerkesztője.

Ware-Nagy Orsolya

2010-ben végzett a BME Építész-mérnöki Karán, majd néhány évig tervezőirodákban szerzett gyakorlatot. Lelkes épületfelmérő, amatőr helytörténész, és két leány édesanyja. 2018-2020 között a BME műemlékvédelmi szakmérnöki képzésének hallgatója. 2018 óta a Metszet főszerkesztő-helyettese és a Tervlap.hu munkatársa.

Wettstein Domonkos PhD

Építész, a BME Urbanisztika Tanszék egyetemi adjunktusa. 2010-ben diplomadíjjal végzett a BME Építész-mérnöki Karán, 2019-ben szerzett PhD-fokozatot, doktori disszertációját Regionális stratégiák a Balaton-part rekreációs célú építészetében címmel védte meg. 2008-ban a University Liechtenstein ösztöndíjas hallgatója volt, 2009-ben tudományos diákköri dolgozata OTDK I. díjat nyert. 2013-14-ben az ETH Zürich GTA Intézetében vendégkutató, kutatási témavezetője Moravánszky Ákos volt. Kutatómunkájának eredményeit folyamatosan publikálja a hazai és nemzetközi fórumokon.

RELATIVITÁSELMÉLET!

„Az illeszkedés szabályait maximálisan betartva, avagy ne feledd, honnan indultál és hova tartasz.”
A hiányérzet csak időleges (relatív), függ a térben betöltött helyzettől, pozíciótól.

Schüco és Jansen rendszermegoldások

- a felújítások meglévő stílusához való illeszkedésért

Az ALUKÖNIGSTAHL Magyarországon immár 30 éve a tervezők, beruházók és fémszerkezetgyártók technológiai partnere az energiafelhasználás minimalizálására törekedő, magas műszaki tartalmat igénylő projektekben. Bevizsgált, minősített rendszermegoldásokat kínálunk a nyílászárók és a függönyfalak területén, a kitűzött energetikai és fenntarthatósági célok megvalósításához. Szakértő tanácsadással támogatjuk az építészek munkáját új épületek tervezésekor és régi épületek felújítása során egyaránt.

SCHÜCO
JANSEN

ALUKÖNIGSTAHL
TÖBB ÉRTÉKET ADUNK

www.alukoenigstahl.hu

A beruházások komplex szoftverkiszolgálója.

- nyílt
- modell-alapú
- nemzetközi
- piacvezető
- könnyen kezelhető

Folyamatos kapcsolat a tervezőmérnökök között

- Open BIM
- integrált tervezés
- szakágak közötti koordináció
- digitális ütközésvizsgálat
- modell ellenőrzés
- IFC- és BIMCloud kapcsolat
- pálcikamodell

A magyar központú Graphisoft a világpiac egyik vezető, innovatív megoldásokat szállító vállalata. Teljes kínálat a tervezéstől az üzemeltetésig.